

RI JOB'

Keb' oxib' tzij puwi' ri Job'

Ri Wuj che kach'aw puwi' ri Job', jun wuj rech no'jib'al che kach'aw puwi' ri k'ax e ri q'oxom che kape pakiwi' ri winaq.

K'o jun umajib'al che kach'aw puwi' ri k'ax kape puwi' ri Job' 1,1-2,12 k'atek'uri' ek'o oxib' rachi'l che kepe che ukub'isaxik uk'u'x:

2,11: E'oxib' rachi'l ri Job' xkita' utzijol ronojel ri jetaq k'ax xpe chrij ri are'. Chkijujunalxepe uloq chi pa ri kamaq' uloq, ri Elifaz xpe uloq pa ri Teman, ri B'ildad xpe uloq pa ri Su'aj e ri Sofar xpe uloq pa ri Na'amat. Junam uchomaxik xkib'ano arech keb'e che ukub'isaxik uk'u'x e che utoq'ob'isaxik uwach.

K'uk'isb'ej ruk' ri uyajanik ri Yahweh (42,7-17) chkech ri oxib' rachi'l ri Job', k'atek'uri' ronojel utz uk'aselamal kakanaj ri Job'.

Pa ri ojer tijonik ri suk'alaj winaq k'o ri uch'akoj pa ri uk'aslemal, xoquje' ri itzel winaq k'o ri uch'akoj ruk' ri k'ax pa we uwachulew ri'. Ri wuj rech Job' kuk'ule'laj uwach we tijonik ri'.

Pa ri kapitulo 3,1-37, ri e'oxib' rachi'l ri Job' akkib'ij chrech ri are' che k'o pa ri k'ax rumal che jun ajmakjunel winaq. Jecha kub'ij ri Elifaz pa ri 5,17: "iJe' nak'ut! jutz rech ri' ri winaq, che kk'ajisax uwach rumal ri Dyos! iXa jek'uri', mawetzelay b'a' uwach ri ano'j kuya ri Shadday rumal weri!" Ri Job' kutzalij uwach ri utzij ri Elifaz ruk' we tzij ri': 7,20: "20iWe xinmakunik, ijas xinb'an in chawech, ayum, ri at, che at utzalaj kuk' ri winaq? iJasche in ri xak'ajisaj nuwach? iLa xa in ya'l latz' chawech?"

Katek'ut, kach'aw chi ri B'ildad, arech kuto' uwach ri Elifaz: 8,5-6: "5K'atek'uri', we ri at, katzukuj ri Dyos, e we kak'omij chrech ri Shadday, 6we at suk' e atjikomalaj winaq chi ukamik ub'ik, ri are' katuchajij ri' e kuk'ak'arisaj ri' ri uk'olb'al ri asuk'il." Ri Job' kutzalej uwach ri tzij pa ri 10,6-7: "6iRi at, che katok che utzokuxik ri numak e kanik'ojej ri numak! 7iRi at aweta'm che ri in man k'o ta wetzelay e che man k'o ta jun winaq kakowinik kinuto' pa ri aq'ab'!" K'atek'ut ri Sofar kuto' kiwach ri erachi'l pa ri 11,4-6: "4Ri at kab'ij: 'Ch'ajch'oj ri nub'e', ri in man k'o ta jun numak chawach'. 5Weta kraj ri Dyos kub'ij jun tzij weta kujaj ri uchi' che utzalixik ri atzij, 6e weta kuk'ut chawach ri awatalik taq jastaq rech ri No'jib'al, che kuchasaj chi' ronojel chomanik kaweta'maj na k'uri' che ri Dyos kuch'a' chawech ri amak."

iJas k'ut ri kino'jib'al ri erachi'l ri Job'? Ri Job' k'ax tzij kutzalijib'ej uwach ri tzij ri e'are' pa ri 12,2.5-6: "2Qastzij nak'ut, che ix ri ix uch'ab'al ri siwantinimit, ri no'jib'al, iwuk' ix ri' kkam wi... 5iUtz ketzelax uwach ri meb'a'! –kecha ri ek'o pa utzil, kch'ay chi jumul ri xaq kperk'a'tik!». 6iK'atek'uri',

utzil k'olik ri kachoch ri elaq'omab'; utz ek'olik ri kkib'an k'ax chrech ri Dyos, utz ek'olik ri knim ri Dyos pa kiq'ab'!"E aretaq chi' ri Elifaz kub'ij pa ri 15,2: "¿La ruk' k'i taq tzij kutzalijisaj uwach jun tzij ri jun winaq che kno'jinik e la kunojisaj upam chrech ri kyaqiq' rech relb'alq'ij?". Ri Job' kutzalij uwach pa ri 16,2-4: "¿²Ri in nutom k'ya taq tzij jacha we tzij ri', ¿²Ri ix, ix itzel taq ku'b'isab'al nuk'ux! ³¿La man kuk'isa ta wa' pa kyaqiq' we jetaq tzij ri'?" On: '¿Jachin ri itzel katuch'ikmij che uto'ik awib'?' ⁴¿Je' nak'ut! xoquje' ri in kinkowin wa' kinch'awik jacha ri kixch'aw ri ix, weta ix k'o pa ri nuk'olb'al ri in; kinkowin na k'uri' kinroq'ratik chiwij ri ix kinsutsa'nujolom wa' chiwech."

Ri Bildad kuyajyatej ri Job' pa ri 18,3: "¿Jasche kujilitajik jacha uj chikop? Chawach ri at ¿la uj winaq che xa uj chikop man kujtan taj?", k'atek'ut ri Job' kutzalej uwach, kub'ij pa ri 19,2-3: "¿²Chi jampa' na kib'an na k'ax ix chwech e chi jampa na kinixaq'alb'ej ruk' taq ri itzij? ³Lajuj mul chik iwetzlam chi nuwach. ¿La man kixk'ix taj rumal ri k'ax kib'an chwech?"Kach'aw chi jumul ri Bildad pa ri 20,3-5: "¿³Xtataj wumal jun no'jib'altzij che kub'an k'ax chwech, xa jek'uri' ri wuxlab'al kinutiq'ij kintzalejisaj uwach. ⁴¿La man aweta'm ta ri at, che chi aretaq chi' xk'o'ji' ri winaq cho ri uwachulew, ⁵q'atem ri uki'kotemal ri winaq ajb'anal k'ax, e ri uki'kotemal ri itzelalaj winaq xaq kok'owik.", ri Job' kutzalij uwach ri utzij pa ri 21,7: "¿Jasche ri itzel taq winaq kek'asi' na, kerij'job' na e kek'iy na pa ri kikowinem?"

Ri Elifaz are kach'awik pa ri ojer no'jib'al, pa ri 22,4: "¿La rumal puch ri awutzilal katuyaj ri Are' e kb'e awuk' pa ri q'atojtzij?", k'atek'ut ri Job' kutzalij uwach pa ri 23,3.7: "¿³Jachin ta ne' kb'in chwech jawi' kinriqa' wi ri Dyos arech kinopan ruk' pa ri rachoch!... ⁷Kril na k'uri' che ri uk'ulel jun suk' winaq, e ri in, pa junalik kinch'akan na k'uri' chuwach ri q'atojtzij."Ri Bildad kub'ij che Nimalaj ub'antajik ri Dyos, k'atek'ut ri Job' kub'ij pa ri 27,5: "Ri in, man kinb'ij ta wa' che utz ri kib'ij, chi pa ri k'isb'al wuxlab'al, kinb'ij na wa' che ri in, in suk' winaq."

Pa ri Job' 28 kuk'ot chi'aj ¿Jawije' petinaw wi ri No'jib'al? E aretaq chi' ri Job' kub'ij pa ri 31,35-37: "¿³⁵Ayum! ¿Jachin kb'anow ri' arech ktatab'exik ri nutzij? Are wa' ri k'isb'al nutzij: ¿chatzalijisaj b'a' ri atzij chwech Shadday! Ri wuj che xutz'ib'aj na ri' nuk'ulel, ³⁶ri in kwaj kinweqaj ub'ik chub'o'jal wij, kwaj kinxim cho ri nujolom jacha jun wiqib'al nujolom. ³⁷Chech ri Are' kinjach ronojel ri uxaq'b'al waqan xintzaq pa ri nuk'aslemal e kinopan ri' ruk' ri are' in jacha jun winaq che nim nub'antajik", ri e'oxib' rachi'l kakitz'apij kichi', k'atek'ut jun k'ojol ala che ub'i' Elihuruk' sib'alaj royowal kub'ij pa ri 32,2: "K'atek'ut, ri Elihu xyakataj ri uq'a'a'l royowal, ri are' che uk'ojol ri B'arake'el ri ajb'usita, che k'o chkixo'l ri ujuq'at ri Ram. Kub'iq'ej ri royowal chrij ri Job' rumal rech che ri are' kub'ij che ri utzij k'o regele'n chuwach ri Dyos."Kub'ij pa ri 34,35-37: "¿³⁵Ri Job' man k'o ta ub'e'al ri utzij kub'ij, e man k'o ta upatan ri utzij kub'ij. ³⁶Rajawaxik che knik'ox rij ri Job' chi k'ate' pa ri uk'isb'alil, rumal rech che ri utzij kub'ij jeri' jacha ri kitzij ri e'itzel taq winaq. ³⁷Rumal rech che kutz'aqatisaj ri umak che kwa'lij chrij ri Dyos, e kukoq qak'u'x arech kub'an keb' qak'ux ri uj, e man k'o ta uk'isik ri utzij che kuk'ule'laj uwach ri Dyos'."

Pa uk'isb'al, pa ri kapítulo 38-41, ri Yahweh kub'ij uloq jun tzij pa ri nimalaj kyaqiq'. Chiwila' 38,4: "¿Jawi' at k'o wi ri at aretaq chi' xinb'an in ri uwachulew? Chab'ij b'a' we aweta'm ri saqalajtzij."Ri Job' kutzalij uwach ri tzij pa ri 40,4-5: "¿⁴Ri in xaq aninaq ub'ixik xinb'ij ri tzij: ¿jas k'u ri

ri kinb'ij na? Kinch'uw na wa' ri nuchi' ruk' ri nuq'ab'. ⁵Xa jumul xinb'ij ri tzij, man kinkamulij ta ub'ixik wa'; kamul, man k'o ta kintz'aqatisaj wa' ruk' we kinkamulij ub'ixik"; e pa ri 42,2-3: "²Ri in weta'm che ri at nimal katkowin chrech ronojel: man k'o ta jun achomanik che mata katkowin che ub'anik. ³In ri man k'o ta ucholaj ri nutzij xinb'ij e kumas uwach ri achomanik, ruk' ri jetaq tzij che man k'o ta ub'e'al. Je' nak'ut, xinch'aw puwi' nimalaj taq jastaq che man kinch'ob' ta ub'e'al, xintzijon puwi' nimalaj taq mayb'al che xas kq'ax panuwi' e che man k'o ta weta'm chrech."

Pa ri uk'isb'al ri wuj, ri Yahweh ke'uyajyatej ri erachi'l ri Job, (chiwila' 42,7): "Aretaq chi' xch'ab'etajik ri Job', rumal ri Yahweh. Ri Yahweh kub'ij chrech ri Elifaz ri ajteman: 'Ri uq'aq'al woyowal xyakataj chawij a chkij ri ekeb' awachi'l chik, rumal rech che man k'o ta jun saqalajtzij xib'ij panuwi', jacha ri xub'an ri nupataninel Job'."

Pa ri Romanos 8,18, k'o jun tzalijib'al uwach utzij ri uwuj ri Job': "Rumal rech, che ri in kinchomaj, che taq ri k'ax rech we kamik ri', man nim ta ri' chuwach ri q'ijil che kq'alajin na ri' quk' ri uj."

Ri Uwuj ri Job', kuyajyatej ri ojer no'jib'al jeri' jacha kub'an ri uwuj ri Isa'i'as che kuyajyatej ri tijonik k'o pa ri taq B'ix.

RI JOB'

Ri Satanas kukoj ri Job' pa ri k'ax

¹Ojer kanoq k'olik pa ri tinimit Us, jun achi ub'i' Job': jun utz e suk' achi che xuna' rib' chuwach ri Dyos e xuk'ol rib' chuwach ri itzel. ²Ewuqub' ri e'uk'ojol e e'oxib' ri umi'al xe'alaxik choq'ijsaq. ³Xoquje' ek'o 7.000 uchij, 3.000 ukameyos, juq'o' o'k'al (500) juk'ulaj ub'oyix e juq'o' ok'al ati't ub'urix, e sib'alaj kekichiwik ri e'upataninel ek'olik. We jun achi ri' are q'inomalaj achi chkixo'l konojel ri eralk'uwa'l ri Relb'alqij. ⁴Ri e'uk'ojol naq'atal chkech kkib'an nimalaj taq ula'nik chjunal taq ja chkixo'l ri e'are', kkiterne'b'ela' kib' e ketaqanik kepe uloq ri oxib' ekanab' che utijik ri wa e ri kuk'ya' kuk' ri ekixib'al. ⁵Aretaq chi' kk'is ri jetaq uq'ij ri ula'nik ri', ri Job' ktaqanik kepe uloq ri eralk'uwa'l arech ke'uch'ajch'ob'ej, aq'ab'il kwa'lajik e kuchi'j jun holokosto kech konojel. Rumal rech che kuchomaj: «iWene' ri enuk'ojol xemakunik e xkib'ij jun itzel tzij puwi' ri Dyos pa kanima'!». Jewa' kub'an ri Job' ronojel mul.

⁶Ri q'ij che kepe uloq ri E'uk'ojol ri Dyos chuwach ri Yahweh, xoquje' xpe uloq ri Satanas chkixo'l ri e'are'. ⁷Ri Yahweh kub'ij chrech ri Satanas: «iJawi' at petinaq ri at?». – «In petinaq uloq che utzalixik ri uwachulew e xe'niwa'katoq waral». ⁸Ri Yahweh kub'ij chrech: «iLa man ak'eqchim ta ri nupataninel Job'? iMan k'o ta jun cho ri uwach ulew jeri' jacha ri are'; jun utzalaj achi, suk'alaj winaq e che kuna' rib' chuwach ri Dyos e kqib' apan chrech ri itzel!». ⁹K'atek'uri', kub'ij ri Satanas chrech ri Yahweh: «iLa xaq loq' puch kuna' rib' ri Job' chuwach ri Dyos? ¹⁰iLa man asutum ta rij ri are' ruk' jun tapya, ri are', ri rachoch e ronojel ri rulew? Ri at atewchi'm ronojel jetaq uchak e ri jupuq taq uchikop jacha sanik kib'anom pa ronojel ri amaq'. ¹¹iChalik'a' b'a' ri aq'ab' e chachapa' b'a' ukoq ronojel ri jastaq rech; k'atek'uri' kawil na k'uri' we man kub'ij xib'al taq tzij paw' ri at!». ¹²–Kub'ij ri Yahweh chrech ri Satan: «Utz b'a ri'! K'o ronojel ri jastaq rech pa ri aq'ab'. Xuwi makoq aq'ab' puwi' ri are'». E ri Satanas xb'e ub'ik chuwach ri Yahweh.

¹³Aretaq chi' ri e'uk'ojol e ri e'umi'al ri Job' tajin kkitij kiwa e kamaja' pa ri rachoch ri ratz, ¹⁴xpe jun ajtaqo'ntzij ruk' ri Job' e kub'ij chrech: «Ri e'ab'oyix tajin kkichakuj ri ulew e ri ati't taq ab'urix ek'o chunaqaj ri e'are', ¹⁵aretaq chi' ri e'ajsab'e'o xe'ok chkij e xe'kik'am ub'ik e xe'kikamisaj kanoq ri e'awajpataninel ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j. Xuwi ri in, loq' xinanimaj uloq che ub'ixik weri' chawech». ¹⁶Maja' kuk'is ub'ixik ri utzij ri are', aretaq chi' xpe chi uloq jun chik che kub'ij: «Xtzaq uloq uq'aq' ri Dyos pa ri kaj; xe'upororej ub'ik ri jetaq chij, xoquje' xe'ub'uwuwisaj ub'ik ri e'ajyuq'ab'. Xuwi ri in loq' xinanimaj uloq che ub'ixik chawech». ¹⁷Maja' na kuk'is ri utzij aretaq chi' xpe chi uloq jun e kub'ij: «Ri e'ajkalde'a, oxib' jt'ub' kib'anom uloq, xkik'yaq kib' pakiwi' ri jetaq kameyos e xe'kik'am ub'ik, e xe'kikamisaj kanoq ri epataninel ruk' ri jetaq ch'ich' rech ch'o'j. Xuwi ri in loq' xinanimaj uloq arech kulinb'ij weri' chawech». ¹⁸Maja' kuk'is utzij we jun ri', aretaq chi' xpe chi uloq jun che kub'ij: «Ri e'ak'ojol e ri e'ami'al tajin kkitij kiwa e kkiqumuj amaja' pa ri rachoch ri nab'e'al. ¹⁹K'atek'uri', xpe jun nimalaj kyaqiq' pa ri tz'inalik ulew uloq, xuxut'uj ub'ik ri kijeb' uxkut ri ja e xtzaq pakiwi' ri alab'om e ri alitomab' e xekamik. Xuwi ri in loq' xinanimaj uloq e xulinb'ij weri' chawech».

²⁰K'atek'uri', ri Job' xwa'lijik, xurach'ij ri jetaq ratz'yaq e kusokaj ri uwi'. Kumej rib' cho ri uwachulew, kxuki'k ²¹e kub'ij:

«In ch'analik xinalaxik ruk' ri nunan
in ch'analik wa' kintzalij ruk' ri are'.
;E are ri Yahweh xya'owik
e are ri Yahweh xutoqij weri';
tewchi'talik ri ub'i' ri Yahweh!».

²²Pa ronojel weri', ri Job' man xmakun taj e man xub'ij ta jun yoq'b'al rech ri Dyos.

²¹Pa jun chik q'ij, aretaq chi' ri e'uk'ojol ri Dyos xeb'etak'aloq chuwach ri Yahweh, xoquje', xpe uloq chixo'l ri e'are' ri Satan. ²Ri Yahweh kub'ij chrech ri Satan: «;Jawi' atpetinaq uloq ri at?». –«Ri in xi'ntzalij ri uwachulew, kcha ri are', e xi'niwakatoq waral». ³K'atek'uri' ri Yahweh kub'ij chrech: «;La ak'eqchim rij ri nupataninel Job? ;Man k'o ta chi jun winaq cho ri uwachulew jacha ri are'!: ;jun utzalaj achi, suk'alaj winaq, kuna' rib' chuwach ri Dyos e kutas apan rib' chuwach ri itzel! K'o na pa ri utzil, e man utz taj che ri at xakoj nuk'u'x arech kink'is tzij puwi' ri are'». ⁴Kub'ij ri Satan: «;Kya jun tz'um chuwach jun tz'um chik! ;jun winaq kuya ub'ik ronojel ri jastaq rech xas rumal ri uk'aslemal! ⁵;K'atek'ut, chalik'a' b'a' ri aq'ab' e chachapa' b'a' ri ub'aq e ri uti'ojal; e kawil na ri' we man katuyoq' chapalaj!» ⁶—«;Utz b'a' ri'! kcha ri Yahweh chrech ri Satan, k'o pa ri aq'ab' le', katek'ut matok ruk' ri uk'aslemal». ⁷Ri Satan kel ub'ik chuwach ri Yahweh.

Kuk'ajisaj uwach ri Job' ruk' jun itzelalaj ch'a'k kmajtaj pa ri uparaqan e kopanik chi pa ri uja'aj. ⁸Ri Job' xuk'am ub'ik jun ch'aqap xot e xujoso' rib' pa chaj. ⁹K'atek'uri', ri rixoqil kub'ij chrech: «;Jasche che ri at, at k'o na pa ri utzil? Chayoq'lej b'a' ri Dyos e chatkam ub'ik!». ¹⁰Ri Job' kub'ij chrech: «Ri at kab'ij nik'aj taq atzij at jacha jun moxalaj ixoq. We ri uj kqak'amowaj ri utzil chrech ri Dyos, ;la man xoquje' ta k'uri' kqak'amowaj ri itzel?». Pa ronojel weri', ri Job' man xmakun ta ruk' ri jetaq utzij.

¹¹E'oxib' rachi'l ri Job' xkita' utzijol ronojel ri jetaq k'ax xpe chrij ri are'. Chkijujunal xepe uloq chi pa ri kamaq' uloq, ri Elifaz xpe uloq pa ri Teman, ri B'ildad xpe uloq pa ri Su'aj e ri Sofar xpe uloq pa ri Na'amat. Junam uchomaxik xkib'ano arech keb'e che ukub'isaxik uk'u'x e che utoq'ob'isaxik uwach. ¹²Chi naj xkiya uloq ri kiwoq'och e man xkich'ob' ta chi uwach ri are'. K'atek'uri', ruk' raqoj chi'aj xkimajij oq'ej. Xkirachq'ij ri katz'yaq e xkikoj poqlaj cho ri kijolom. ¹³Xekub'i' pulew ruk' ri are', wuqub' q'ij e wuqub' aq'ab'. E man k'o ta jun chkech xub'ij jun tzij chrech, rumal rech che kkilo che nimalaj ri q'oxom uriqom.

Ri Job' kukyaqsagarisaj ri q'ij che xa'laxik

³¹K'atek'uri', ri Job' xujaq ri uchi' e xukyaqsagarisaj ri q'ij che xa'laxik*⁸.

²Xujaq ri uchi' e xub'ij:

³Chsachiq ri jun q'ij che xinalax ri in
e ri jun chaq'ab' che xub'ij: «Jun ala xjeqi' cho usantil».

⁴;We jun q'ij ri' chub'ana' b'a nimalaj q'eq'u'm,
e ri Dyos che k'o ajsik, manna'taj b'a' ri weri' chrech,
xoquje' manch'ub'lin ri saqil puwi' ri are'!

⁵;Chch'uqutaj b'a' uwi' ri are' rumal ri q'equ'mal e ri mu'j,
chkanajoq b'a' jun sutz' puwi' ri are',
chk'amoq b'a' ub'ik rumal ri ukamikal ri q'ij!

⁶;Je' nak'ut, chaptaj b'a' ri are' rumal ri q'equ'mal,
matz'aqatisax ri uq'ij ri are' chrech ri uq'ij jun junab',
xoquje' man ok pa ri uq'ij ri jetaq ik'!

- 7;E masilob'ik ri jun chaq'ab' ri',
man okik pa ri raqoj chi'aj ruk' ki'kotemal!
- 8;Chkikyaqsasarisaj ri jachintaq kkik'yaqsasarisaj ri q'ij
e ri kena'wik e kkich'ob'o uk'asuxik ri Levi'atan!
- 9;Chq'equ'mar b'a' ri jetaq ch'umil rech ri saqarib'al,
xaq chre'yej b'a' ri saqil
e maril b'a' aretaq chi' ksaqar ri q'ij!
- 10Rumal rech che man xutz'apij ta ri uchuch upam ri nununan chnuwach,
e rumal rech che man xuk'u' ta chnuwach ri jetaq q'oxom.
- 11¿Jasche man xinkam ta ub'ik aretaq chi' xinel uloq chupam ri nunan,
man xel ta wanima' aretaq chi' xinalaxik?
- 12¿Jasche xink'ulik rumal keb' aqanaj?
¿Jasche xek'o'ji' keb' uwok'ux che xinkitub'isaj?
- 13Kinuxlan na k'uri' pa utzil,
inwarinaq chi na k'uri' pa nimalaj utzil,
- 14kuk' ri e'ajawinel e ri winaq nim kib'antajik cho uwachulew,
ri e'are' che xkitaq ub'anik ri utzalaj taq kimuqb'al,
- 15on in k'o na k'uri' kuk' ri winaq nim kib'antajik che k'o sib'alaj kipwaq
ri e'are' che nojinaq ri kimuqb'al chrech saq pwaq.
- 16On utz na k'uri', in jacha ri ak'al ktzaq uloq cho ri usantil,
ri in, man in k'as ta na k'uri',
in jeri' na k'uri' ejacha ri eloch' che man xkil ta ri q'ij.
- 17Chila' kk'is wi ri kichak ri eb'anal taq k'ax,
chila' kesach wi ri ekosinaq.
- 18Xoquje', ja'maril ek'olik ri winaq ek'o pa che'
e man kkita ta chi ri kich'ab'al ri winaq etak'al chkij.
- 19Chila' junam kib'antajik chi e'alaj e enim taq winaq,
e ri ajpataninel man k'o ta chi puq'ab' ri rajaw.
- 20¿Jas upatan ka'lax jun winaq che k'ax kub'ano?
¿Jas upatan kya'taj ri kik'aslemal ri winaq che k'achaqijchi' kkina'o?,
- 21¿jas upatan kya'taj ri k'aslemal chkech ri kkirayij kikamikal e man kikam taj,
e are sib'alaj kkitzujuk ri kamikal chuwach jun q'inomal?
- 22¿Jas upatan kya'taj ri k'aslemal chkech ri winaq che keki'kotik chuwach
ri muqb'al kech, e che keki'kotik aretaq chi' ke'opan chuwach ri kijul?
- 23¿Jas upatan ri' kya'taj ri uk'aslemal jun winaq che tz'apitalik ri ub'e chuwach
k'atek'uri' ri Dyos usutim rij ri are' e xutz'apij ri ub'e?
- 24Are nuwa ri k'isb'alk'u'x kinb'ano,
ri uwa'l nuwach jacha ri ja' kq'ejeje ub'ik.
- 25Ri kinxib'ij wib' chrech, xas are wi ri kinriqo.
Ri kinxib'ij wib' chrech xas are wi ri kink'ulmaj.
- 26;Chwech ri in, man k'o ta ja'maril e utzil,
man loq' taj kinuxlanik: xuwi k'ax ri kiriqo!

Ri kub'al k'u'x chrij ri Dyos

4¹Ri Elifaz, ri ajteman kub'ij:

²Weta katqach'ab'ej, ¿la kaq'i' ri'?

K'atek'ut ¿jachin kkowinik mata kch'awik?

³Chawilampe', ri at sib'alaj xe'apixb'aj ek'i winaq,
xaya' kichuq'ab' ri kiqu'ab' ri winaq che man k'o ta chi kichuq'ab';

⁴ri atzij kuya' kichuq'ab' ri winaq che xaq keb' chi kik'u'x
xaya' kichuq'ab' ri jetaq aqanaj che xaq ktzalk'a't chik.

⁵¡K'atek'uri', kamik ri' che tajin kariq at weri', kub'an keb' ak'u'x
aretaq chi' kariq at ri k'ax, xaq ksach ri ak'u'x!

⁶¿La man qastzij ta k'ut ri kub'isab'al ak'u'x k'olik?

e ri aweye'b'al ¿la man are ta ri usuk'il ri ak'aslemal?

⁷Chna'taj b'a' chawech: ¿La k'o jun suk'alaj winaq che kaminaq ub'ik?

¿Jawi' xepuch' ub'ik ri esuk' taq winaq?

⁸Ri in wilom: jachin kkija'aj ri k'ax

e kkitik ri q'oxomal, are ri' ri kkimako.

⁹Chuwach ri ruxlab'al ri Dyos, kekam ri winaq ri'
rumal ri uq'aqa'l ruxlab'al ksach kkiwach ri e'are'.

¹⁰Kwinik ri ama' koj, kwinik ri ati't koj,
k'atek'ut ri kiware ri e'alaj taq koj ktzak'tajik.

¹¹Ri koj che man k'o ta uwa kuriqo, kkam ub'ik,
e ri e'alaj taq ral ri ati't koj, kkijub'uj ub'ik kib'.

¹²Wuk' ri in xpe ub'ixik jun tzij chwech,
ri nuxikin xutatab'ej ri alaj ujasjatem.

¹³Pa ri k'axalaj taq ich'ik chaq'ab',
aretaq chi' ri winaq ke'uchap jun k'axalaj waram,

¹⁴xpe jun b'irb'item chwech, jun tew xuchap
ronojel ri jetaq nub'aq.

¹⁵Jun uxlab'al xumalb'a' nuwach,
e xpe jun tew chwij.

¹⁶K'o jun winaq kwa'lij uloq e man kinch'ob' ta uwach,
jun uwachb'al winaq k'o chnuwach.

Man k'o ta kch'awik, k'atek'uri', kinta jun ch'ab'al:

¹⁷«¿ta k'o jun winaq che kkamik suk' chuwach ri Dyos?,
chuwach ri Are' che are xb'anowik, ¿la k'o jun winaq ch'ajch'ojalaj winaq?

¹⁸Xoquje' ne', ri Dyos man kukub'a' ta uk'u'x chkij ri e'upataninelab',
e xoquje' ne', chuwach ri are', kesach ri e'anjel.

¹⁹¿Jas k'u kub'ij ri' chkech ri winaq che ejeqel cho ri uwachulew
e che etikil pulew?

Ke'uxaq'alb'ej jacha ri pok' che kkitij ri jetaq tz'alam;

²⁰chi pa jun q'ij ke'uxaq'alb'ej ri e'are'.

Chi pa junalik kesach ub'ik e man k'o ta jun winaq kuna'b'ej weri'.

²¹Kt'oqopitajik ri jetaq uk'amal ri tz'um kachoch,
e man k'o ta keno'jinik aretaq chi' kek'am ub'ik».

⁵1;Chatsik'in b'a' ukamik ri'! ¿La k'o jun ri' kch'aw uloq chawech?

¿Jachin chkech ri etyoxlaj taq winaq kach'ab'ej apanoq?

²Qastzij na k'ut, che ri itzel kukamisaj ub'ik ri ch'u'jalaj winaq
e ri achixinik kusach ub'i uwach ri moxalaj winaq.

- ³Ri in xinwil ri ch'u'jalaj winaq aretaq chi' tajin kuk'iyisaj ri urab',
k'atek'uri', chi aninaq xinkyasqarisaj uwach ri rachoch:
- ⁴«;Naj b'a' chik'oji' apanoq ri erak'uwa'l chuwach ri kolotajem,
ponolik chuchi' ri tinimit e man k'o ta jun kto'w uwach.
- ⁵Ri ujach' are ri winaq kenunik ketijowik,
rumal rech che ri Dyos kutoqij weri' chi cho taq ri uware,
e ri winaq che man k'o ta kichuq'ab' kkilutz'ej ri jastaq rech!»;
- ⁶Man je ta ri'!, ri k'ax man kk'iy ta uloq pulew,
e ri q'oxom man ktuxnik ta uloq pulew.
- ⁷Chna'taj b'a' chaweche, are ri winaq kk'iysanik ri k'axk'olil,
e ri kkixib'ij kib' kksik'ij chkij ri k'ax.
- ⁸Weta ri in, are kinsik'ij na k'uri' ri Dyos,
ri in kinb'ij na k'uri' chrech ri Dyos ri tajin kinriqo.
- ⁹Are are' xb'anowik nimalaj taq jastaq e man k'o jun kkowinik kupach'uj rij,
mayib'al taq jastaq che man k'o ta jun winaq kkowin che utzijoxik.
- ¹⁰Are are' kupetisaj ri jab' chuwachulew,
are Are' kutaq ri ja' pa taq ri ulew.
- ¹¹Arech ke'uwa'lisaj ri exaq'al pulew,
ke'uwa'lisaj ri winaq che k'ax kiriqom,
- ¹²kusach uwach ri kik'amb'al ri kichoman ri eb'anal taq k'ax,
e man kekowin taj kkik'isa' ub'anik ri k'amb'al kichomam.
- ¹³Ke'uk'amij ri winaq nim keta'mb'al pa ri kik'amb'al,
kumoxirisaj ri kichomab'al ri e'ajpib'anel.
- ¹⁴Chi paq'ij, kkipachq'ij kib' pa ri q'equ'm,
chi paq'ij kkimalmatik che utzukuxik ri kib'e, jacha chaq'ab' kkib'ano.
- ¹⁵Are are', kuto' uwach ri winaq pa kichi' che k'ax uriqom
e kuto' uwach ri meb'a' puq'ab' ri ajb'anal k'ax.
- ¹⁶Xa jek'uri', ri winaq che man k'o ta chi uchuq'ab', kk'oji' chi na ri reye'b'al
e ri man suk' taj, kutz'apij ri uchi'.
- ¹⁷;Je' nak'ut! ;utz rech ri' ri winaq, che kk'ajisax uwach rumal ri Dyos!
;Xa jek'uri', mawetzelaj b'a' uwach ri ano'j kuya ri Shadday rumal weri'!
- ¹⁸Rumal rech che are' ri are kksokonik e are are' ri kkunanik ri soktajinaq,
are are' kub'an ri ch'a'k, k'atek'ut are are' kukunaj ruk' ri uq'ab',
- ¹⁹waqib' mul ri' kuto' awach cho ri k'ax,
e pa ri uwuq mul, ri itzel man katuriq'a' ta chik.
- ²⁰Pa wi'jal, katukol ri' chuwach ri kamikal;
e pa ri ch'o'j katukol ri' chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j.
- ²¹Kto' awach ri' chuwach ri raq' ri winaq che kub'an k'ax
man kaxib'ij ta awib' ri' chuwach ri elaq' aretaq chi' kpe ri elaq'om.
- ²²Katze'j uwach ri' ri saq'ij e ri numik
e man kaxib'ij ta awib' ri' chkiwach ri echikop ek'o cho taq ri ulew.
- ²³Ri at kab'an jun chapb'alq'ab' ri' kuk' ri ab'aj ek'o pulew,
ri chikop ek'o pa taq ri ulew nimalaj utzil ri' kek'oji' awuk'.
- ²⁴Kak'aslemaj ri' ri utzil k'o pa tz'um awachoch,
man k'o ta kraj ri' pa ri awachoch aretaq chi' katok che rilik uk'amik rij.
- ²⁵Aweta'm ri' che sib'alaj ek'ya ri awija'al,

- ri atux, ke'el uloq ri' jacha kel uloq ri q'ayes pulew.
²⁶Katok ri' pa ri jul rech katmuqik aretaq chi' sib'alaj k'ya chi ajunab',
 jacha ujok'ik ri triko aretaq chi' uq'ij chik kjok'ik.
²⁷Ronojel weri', ri uj qilom: e jewa' weri'!
 Ri at, rajawaxik katatab'ej weri' e kak'am ano'j ri' chrech.

Xuwi ri winaq k'o pa ri k'ax, reta'm ri ub'antajik

- ⁶Ri Job' kch'aw chi jumul e kub'ij:
²Je' nak'ut! ;Weta kinkowinik kkipaj ri nuk'axk'ol
 weta kkikoj pa jun pajb'al ronojel ri jetaq k'ax nuriqom!,
³Are al wa' chuwach ri sanyeb' k'o pa ri polow,
 rumal k'uwa' weri' ri nutzij kq'ax uwi'.
⁴Ri jetaq uch'ab' ri Shadday ek'o panuwi' ri in,
 ri wuxlab'al kuqumuj ri itzel kunab'al k'o chrech
 e ri uxib'rikil ri Dyos ucholem rib' chnuwach ri in.
⁵¿La k'o puch jun b'urix kuraq uchi' chuwach ri rax q'ayes?
 ¿La k'o puch jun b'oyix kwinik ruk' ri q'ayes?
⁶¿La ktijow puch jun wa che mam tzayim taj?,
 ¿la k'o puch uki'al ri usaqil ri saqmo'l?
⁷Ri man kwaj taj kintijo
 kamik ri' are nuwa pa ri nuyab'il.
⁸Je' nak'ut! qas chb'antajoq b'a' ri nuch'awem ruk' ri Dyos,
 chrila' b'a' ri Dyos ri weye'm!
⁹Weta kraj ri are' kinuxaq'ab'ej,
 weta kresaj uloq uq'ab' e kinukamisaj ub'ik!
¹⁰Kkub'i na k'uri' ri nuk'ux,
 kinch'oplin na k'uri' ruk' ki'kotemal pa k'axalaj taq qoxom kinriqo,
 ri in man nuyoq'om ta ri jetaq upixab' ri Tyoxlaj ub'antajik.
¹¹¿La k'o nuchuq'ab' in arech kinweye'j na?
 ¿Jas ri' ri nuk'isb'al che kinweye'j na ri in?
¹²¿La jeri' ri nuchuq'ab' jacha ri uchuq'ab' jun ab'aj?
 ¿La saq ch'ich' ri nuti'ojal?
¹³Ri in man k'o ta chi nuchuq'ab' che kuto' nuwach
 ¿ri ano'jib'al naj xanimaj ub'ik chwech?
¹⁴Jachin man kutoq'ob'isaj ta chi uwach ri rajil utzaqat,
 man kuna' ta chi rib' chuwach ri Shadday.
¹⁵Ri ewachalal xkib'an k'ax chwech jacha jun nimaja',
 ejeri' ri nimaja' che kel uloq pa ri uk'olb'al.
¹⁶Ri saqtew xuch'uq uwach ri jetaq uja',
 pakiwi' ri e'are' kja'r ub'ik ri saqtew,
¹⁷k'atek'ut, aretaq chi' kopan ri saq'ij, ktzaj ub'ik,
 ksach kiwach chuxe' ri uchuq'ab' ri q'ij.
¹⁸Kumal e'are' ri jetaq kameyo kkijal apanoq ri kib'e,
 ke'ok pa ri tz'inalik ulew e kkisach kib'e.
¹⁹Ri ekameyo epetinaq uloq pa ri Tema, kesiqsitik wene' kkiriqo,

- e chila' kkeye'j ri ekamello epetinaq uloq pa ri Sab'a.
- ²⁰K'atek'ut, ri xkikub'a' kik'ux chrij, man utz ta chik;
aretaq chi' ke'opan chila', makkichob' ta chik jas kkib'ano.
- ²¹Ix jeri' ri ix chnuwach in kamik ri':
kiwil ri k'ax e kixib'ij iwib'.
- ²²¿La xinb'ij in puch chiwech: «Chiya' weri' chwech,
chisipaj ri jastaq iwech chwech;
- ²³chiniwesaj puq'ab' jun nuk'ulel,
chito' nuwach pa uq'ab' jun ajb'nal k'ax?».
- ²⁴Chinitijoj b'a' ri in e man k'o ta kinchaw wa';
chik'utu' b'a' chnuwach jawi' xinsach wi.
- ²⁵Je'lik utayik jun je'likalaj pixb'anik,
k'atek'ut, ¿jas kiwaj ruk' ri k'axalaj taq itzij?
- ²⁶¿La are kiniyaj ruk' ri jetaq nutzij,
ri jetaq itzij che kuk'am ub'ik ri kyaqiq'?
- ²⁷Ri ix kiwaj kib'an chwech ri kiwaj kib'ano jacha kib'an ruk' jun minor,
e chi kik'ayij ri iwachi'!
- ²⁸K'atek'ut, kamik ri', kinta chiwech, chiniwila' uloq,
ri in man k'o ta ri' kinb'ij chiwech che man tzij taj.
- ²⁹Chiniwila' b'a', wuk' ri in man k'o ta jun tzij che mata tzij;
chiniwila' uloq, rumal rech che ri in chi in suk'il wi.
- ³⁰¿La k'o puch jun tzij pa nuchi' che man tzij taj?
¿La maja' kinkowin che uch'ob'ik jachike ri itzel?
- ⁷¹¿La man xa ta keb' oxib' junab' upatan kub'an jun winaq cho ri uwachulew?
ri jetaq uq'ij ¿la man jeri' taj jacha ri uq'ij ri jun winaq che tojom uq'ij?
- ²¿La man jeri' taj jacha ri jun ajpataninel che kraj umu'j
on la man jeri' taj jacha ri ajchak che kreye'j ri utojb'al?,
- ³k'ya taq ik' jeri' ri k'ax nuriqom ri in,
ri wechb'al, k'ya taq aq'ab' q'oxom xinriqo.
- ⁴Aretaq chi' inkotz'ol cho ri nuch'at, ri in kinchomaj: «¿Jampa' kopan ri' ri q'ij?».
Aretaq chi' kinwa'lijik kinb'ij: «¿Jampa' kopan wa' ri chaq'ab'?».
E aretaq chi' kqaj ri q'ij mayowik in k'olik.
- ⁵Ri nub'aqil nojinaq chrech ixjut e chrech pa'k,
ri nutz'umal tajin kpa'karik e tajin kpujnik.
- ⁶Ri nuk'aslemal are aninaq b'enaq chuwach ri jun uwab'al jun kem
xk'isik aretaq chi' xk'is ri uwa ri kem.
- ⁷¿Chna'taj b'a' chawech che ri nuk'aslemal xaq jun xut'uj,
ri nuwoq'och man kril ta chi jumul ri' ri nimalaj utzil!
- ⁸Ri woq'och che kinuk'a'yej uloq man kril ta chi ri',
ri awoq'och kinuka'yej uloq ri' e man in k'o ta chi ri'.
- ⁹Jun sutz' kja'r ub'ik e ksach uwach,
jeri' ri jun winaq che kqaj ub'ik pa ri Se'ol, man kpaqi' ta chi uloq jumul.
- ¹⁰Man ktzaliq ta chi uloq pa ri rachoch
ri are' man kilitaj ta chi jumul rumal ri rachoch.
- ¹¹Rumal k'uri' ri in man kintz'apij ta ri nuchi',
ri in kintzijoj ri k'ax tajin kuriq ri wuxlab'al,
ri in kinch'a' wa' ri k'achajijchi' kuriq ri wuxlab'al.

- ¹²¿La in puch ri polow, on la in puch ri k'axlaj chikop k'o pa ri polow,
che ke'akoj achijab' erech ch'o'j chnuwach ri in?
- ¹³We kinb'ij: «Ri nuch'at kukub'a' nuk'u'x ri',
¿la junam una'ik ri' kub'an ri nuch'at wuk' ri in ri k'ax in k'olik?»,
- ¹⁴ri at chi aninaq kinaxib'ij ruk' ri jetaq nuwichik',
sib'alaj kinxib'ij wib' rumal ri jetaq kinwil pa ri nuwichik'.
- ¹⁵¿Je' nak'ut! ri in ¿are kwaj kinjitz'axik chnuqul,
are kwaj ri kamikal chuwach ri q'oxom kinna'o!
- ¹⁶Ri in tajin kchup nuwach, man pa junalik ta wa' kink'asi' kanoq;
¿rumal k'uwa' weri', chinaya' b'a' kanoq, ri jetaq nuq'ij xaq jun xut'uj wa'!
- ¹⁷¿Jas ri winaq che sib'alaj katok il chrech ri are',
che man kawesaj ta ri awoq'och puwi' ri are',
- ¹⁸che kawil ri are' ronojel taq aq'ab'il,
e che amaq'el kanik'oj uwach ri are'?
- ¹⁹¿Jumpa kawesaj ri' ri awoq'och panuwi' ri in,
e jumpa man kaya ta chi alaj wa' chwech kinb'iq' ri nuk'axaj?
- ²⁰¿We xinmakunik, ¿jas xinb'an in chawech,
ayum, ri at, che at utzalaj kuk' ri winaq?
¿Jasche in ri xak'ajisaj nuwach? ¿La xa in ya'l latz' chawech?
- ²¹¿La man katkowin taj kakuy ri wetzalaj?
¿Jasche man ksach ta ri numak chawech?
- ²²Kamik ri', aninaq wa' kinikotz'ol pulew,
kinatzukuj na k'uri' e man in k'o ta chi k'uri'.

Ri q'atb'altzij kub'an ri Dyos

- 8**¹Ri B'ildad che ajsu'aj, kcha'wik e kub'ij:
²¿Chi k'ate' jampa' na jewa' katch'aw na,
e kab'ij uloq ri jetaq atzij jacha jun nimalaj kyaq'iq'?
- ³¿La kukotej puch ri Dyos ri suk'il
e ri Sadday la kub'an k'ax chrech ri q'atojtzij?
- ⁴We xemakunik ri e'ak'ojol chuwach ri are',
xe'ya'taj kan ri' chuxe' ri kimak.
- ⁵K'atek'uri', we ri at, katzukuj ri Dyos,
e we kak'omij chrech ri Shadday,
- ⁶we at suk' e atjikomalaj winaq,
chi ukamik ub'ik, ri are' katuchajij ri'
e kuk'ak'arisaj ri' ri uk'olb'al ri asuk'il.
- ⁷Ri ak'aslemal ojer kanoq, man kq'alajinik ta chi ri',
chutzal ukoq ri nimalaj ak'aslemal rech chwe'q kab'ij.
- ⁸Chak'oto' b'a' kichi' ri emayilq'ijsaq che enab'e kanoq chawach ri at,
chatchomanoq puwi' ri kina'oj ri ekinan ekitat.
- ⁹Ri uj k'ate' xuja'lax iwir, man k'o ta qeta'm,
ri qak'aslemal cho ri uwachulew jacha xaq jun mu'j.
- ¹⁰K'atek'ut, ri e'are', katkitijoj na ri' chrech ri rajawaxik chawech,
e ketzijon na ri' awuk', e pa ri kanima' kkesaj uloq wa' ri jetaq pixab' ri':

- 11«¿La kk'iy uloq puch ri uche'al wuj we man k'o ta pa jun suq?
¿La kk'iy uloq ri aj we man k'o ja'?
- 12Kne'b'a rarxor ub'anom uloq, k'atek'uri' man kchoy taj,
are nab'e kchaq'jar ub'ik ri chkiwach nik'aj taq q'ayes chik.
- 13Jewa' ri kkik'isb'ej ri winaq che man kina'taj ta ri Dyos,
jewa' ksach ub'ik ri reye'b'al ri itzel winaq.
- 14Ri xujikib'a' uk'u'x chrij xaq jacha jun b'atz'
ri ukowil ranima', xaq jacha ri ukem am.
- 15We kuq'oyb'a' rib' chrij ri rachoch, ri rachoch man kuq'i taj;
we kuchap rib' chrech ri rachoch kq'aj ub'ik.
- 16Qas ja'am chuwach ri q'ij,
ri utza'm taq uq'ab' kel uloq pa ri tikom wi.
- 17Ri jetaq urab' ub'alq'atim rib' ikim cho taq ab'aj,
e kuchap rib' cho taq ri tapya ab'aj.
- 18K'atek'ut, we kesaxik pa ri uk'olb'al;
ri uk'olb'al man reta'm ta uwach: "¡Mi jumul at wilom in!", kcha chrech.
- 19Jeri' kuk'isb'ej ri uk'aslemal,
k'atek'uri', ketuxnik chi uloq nik'aj q'ayes pulew pa ri uk'exwach ri are'.
- 20¡Man je ta ri'!, ri Nudyos man kuk'yaq ta ub'ik ri suk' winaq,
xoquje' man ke'uk'am ta ub'ik chkiq'ab' ri e'itzel taq winaq.
- 21Ri achi knoj na ri' chrech ri tze',
e knoj na ri' ri achi' chrech ki'kotemal.
- 22Ri e'ak'ulel sib'alaj kek'ix na ri',
e ri tz'um kachoch ri e'itzel taq winaq ksach uwach ri'».

Ri usuk'il ri Dyos rajaw ronojel q'atojtzij

- 9¹Ri Job' kch'awik e kub'ij:
- 2Qastzij nak'ut, ri in weta'm che ri jastaq qas jeri' jacha weri':
¿la k'o jun winaq kkowinik kub'an rib' suk' chuwach ri Dyos?
- 3Ri jun che kraj kuk'ulelaj uwach ri utzij ri are',
man kkowin ta ri' kutzalijisaj uwach jun tzij chuwach kaq'o' lajujk'al tzij.
- 4Chkixo'l ri sib'alaj kino'jinik e chkixo'l ri sib'alaj kichuq'ab'.
¿Jachin xel uloq che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri are' e utz xkanaj kanoq?
- 5Ri are' kuq'axej ri jetaq juyub' pa jun k'olb'al chik e man k'o ta jun kilowik weri',
e ke'ub'irb'a' rumal ri royowal.
- 6Ri are' kupetisaj ri kab'raqan cho ri uwachulew,
e ktzalk'atik ri uxkut kaj ulew.
- 7We xtaqan chrech ri q'ij, man kel ta uloq,
e we kuch'uq kiwach ri jetaq ch'umil, man ke'iltaj ta chik.
- 8Xaq utukel ri Are' xulik'ej ri Kaj
e xutak'alb'ej ri ub'o'jal rij ri Polow.
- 9Are Are' xb'anow ri mutzmik taq ch'umil Osa e ri mutzmik taq ch'umil Ori'on,
are Are' xb'anow ri Mutzmik taq Ch'umil e ri jetaq uk'olb'al ri Ukaj uxkut Ulew.
- 10Are Are' xb'anow ri nimalaj taq chak che man kab'an ta kowinen knik'oxik
are Are' xb'anow ri mayib'al taq jastaq che man kb'an ta kowinem chrejalaxik.
- 11We kq'ax ukoq wuk', ri in man kinwil ta ri are'

- e we ksilob' apanoq ri in man weta'm taj.
- ¹²We k'o kuchap ukoq ¿jachin kq'ilowik ri Are'?
¿Jachin kukoch'o kub'ij chrech ri are'?: «¿Jas tajin kab'ano?».
- ¹³Ri Dyos man kuq'il ta ri royowal,
chuxe' ri are' xekanaj kanoq ri achijab' erajch'oj ri Rajab'.
- ¹⁴K'atek'uri', ¿la kinkowin k'u ri' ri in kinch'o'jinik ruk' ri are',
e la kintzukuj k'uri usuk'il ri nutzij chuwach ri Are'?
- ¹⁵Kne'b'a k'o usuk'il ri nutzij, man kutzalejisaj ta uwach ri' ri nutzij,
;rajawaxik nak'uri' kinta chrech ri ajq'atal nutzij, kch'aw panuwi' chuwach ri are'!
- ¹⁶¿Kne'b'a', kinsik'ij e kutzalejisaj uwach ri nutzij!,
ri in man kinkoj taj che kutatab'ej na k'uri' ri nuch'ab'al,
- ¹⁷ri are' che kinuxaq'alb'ej xaq rumal jun nimalaj kyaqiq',
ri are' che man k'o ta jas rumal, kinusok ri' jawi' insokatajinaq wi,
- ¹⁸e man kuya' ta alaj chwech kinjik ri wuxlab',
rumal che kinunojisaj chrech ka'chaqi'jchi'!
- ¹⁹¿La kink'ut na ri' ri nuchuq'ab' chuwach ri are'? ;Ri are' k'o sib'alaj Uchuq'ab'!
We kinch'ojinik ruk' ¿jachin kusik'ij ri' ri are'?
- ²⁰We ri in kinchomaj che in suk' winaq, ri uchi' kub'an q'atojtzij ri' panuwi';
we kinchomaj che in utzalaj winaq, kub'ij ri' che in itzel winaq.
- ²¹¿La sib'alaj in utz ri in? ;Xas in, man weta'm ta chi nuwach,
e kintz'i'laj ri nuk'aslemal!
- ²²Ronojel wa' xaq junam, e rumal k'uwa' kinb'ij:
ri are', kusach uwach ri suk' winaq e ri itzel winaq.
- ²³Aretaq chi' kriqitaj jun rax kamikal,
ri are' kutze'j uwach ri mayoj kkib'an ri esuk' taq winaq.
- ²⁴Pa jun amaq' che k'o chuxe' ri ukowinem jun ajb'anal k'ax,
ri are' kuch'uq kiwach ri eq'atal taq tzij.
We man are ta ri are', ¿jachin k'ut?
- ²⁵Ri taq uq'ij ri nuk'aslemal are aninaq xb'e chuwach jun ajtaqo'ntzij,
xb'e ub'ik e man kril ta ub'ik ri utzil.
- ²⁶Kjiljob' ub'ik jacha ri jukub' b'anom ruk' aj,
jacha jun xik che kqaj puwi' ri chikop kuchapo.
- ²⁷We kinb'ij: Man kinch'a ta chik ri jetaq k'ax kinriqo,
kink'ex na wa' ri nupalaj arech kinki'kotik kinb'ano,
- ²⁸kinxe'j wib' chuwach ronojel ri k'ax kinna'o,
rumal rech che weta'm, ;che ri at man in suk' winaq ta ri' kinawilo!
- ²⁹E we xinb'an ri itzel in,
¿jas upatan ri' chwech kinkosik?
- ³⁰¿Kne'b'a' kinch'aj na ri nuq'ab' ruk' ch'ipaq,
on kinch'aj na ri nuq'ab' ruk' ri uwa'l chun
- ³¹ri at kinajut ub'i ri' pa ri xoq'ol,
xoquje' ri jetaq watz'yaq kkixib'ij kib' ri chwech!
- ³²Ri are', man jun achi taj in jacha in, arech kinb'ij jun tzij chuwach ri are',
on arech che junam kujb'e chuwach ri q'atb'altzij.

- 33;Man k'o ta jun kb'anow q'atojtzij paqawi' ri uj
man k'o ta jun kukoj uq'ab' chqaxo'l ri uj, ujkeb',
34chresaj b'a apanoq ri retab'al chwij ri in,
arech man kinuxib'ij ta chik ri k'ax kub'ano!
35;K'atek'ut, man kinxib'ij ta wib' wa', kinch'aw wa' chuwach ri are',
weta kinxib'ij wib', man kinch'ob' ta nuwach ri'!

- 10**1Ri in, itzel kinwil ri nuk'aslemal,
rumal k'uri' ri in, kincha' wa' ronojel ri k'ax tajin kinriqo,
kintzijojb'ej wa' ri k'achaqijchi' k'o pa ri wuxlab'al.
2Kinb'ij na wa' chrech ri Dyos: ;mab'an q'atojtzij panuwi' ri in!,
chab'ij b'a' chwech jasche tajin kab'an k'ax chwech.
3;La are utz kana'o, che kab'an k'ax chwech,
la utz kawilo kak'yaq ub'ik ri uchak xub'an ri aq'ab'
e la are utz kaya awach ruk' ri kichomanik ri e'itzel taq winaq?
4;La ti'j ri awoq'och ri at k'olik?
;La jeri' kawil at ri jastaq jacha kril jun winaq?
5;La katkam at jacha jun winaq che kkamik?
;la kok'owik ri ajunab' jacha ri uq'ij jun winaq che kk'is ub'ik?
6;Ri at, che katok che utzukupik ri numak
e kanik'ojej ri numak!
7;Ri at aweta'm che ri in man k'o ta wetzelal
e che man k'o ta jun winaq kkowinik kinuto' pa ri aq'ab'!
8Are ri aq'ab' xinb'anowik, xintz'aqowik;
;k'atek'uri', man utz ta chik kinawilo e kawaj kapaxij ub'ik nuwach!
9Chna'taj b'a' chawech che ri at xinatz'aqo jacha utz'aqik ri ulew
e che ri at kinatzalijisaj chi na wa' pa ri ulew.
10;La man xinaq'ejej ta ri at jacha ri leche
e xinakowirisaj jacha ri kexu,
11xinach'uq ruk' ri nutz'umal e ruk' ri nuti'ojal,
xinakemo ruk' ri jetaq nub'aq e ruk' ri jetaq ib'och'il?
12K'atek'uri', xaya' chwech ri nuk'aslemal,
e sib'alaj xachajij ri wuxlab'al.
13K'atek'uri', ri at k'o ri xak'ol kanoq pa ri awanima';
weta'm ri xkanaj kanoq pa ri awanima',
14are kawaj kinalawchij uloq we kinmakunik
e man are ta kawaj kasuk'umaj ri jetaq wetzelal.
15;K'ax wa' kinriqo we in ajmak ri in!
e we in suk' winaq, man kinkoch' ta wa' kinwa'lisaj apanoq ri nujolom,
;ri in, in nojinaq chrech nuk'ixb'al, in q'ab'arel rumal ri mayowik!
16;E we kinwa'lisaj ri nujolom, jacha uchapik jun koj kab'an chwech!
Ri at sib'alaj kqaj chawach katch'akan panuwi',
17kaya chi na uwi' ri k'ax aretaq chi' kab'an chi jumul k'ax chwech,
kanimarisaj chi na kamul ri uq'aq'a'l awoyowal panuwi',
ri eto'l awech kek'extajik, man ke'uxlan taj keqaj panuwi'.
18;Je' nak'ut! ;Jasche xinawesaj uloq cho ri uchuch upam ri nunan?

- Xaq nu xinkam ukoq ri' e man k'o ta jun ri' xinilowik,
¹⁹jenak'uri' che mawi xink'oji' cho q'ij'saq,
 chi cho ri uchuch upam ri nunan xink'am nu ub'i ri' e xinimuqoq.
²⁰Xa keb' oxib' q'ij ri nuk'aslemal!
 Chatel ub'ik chnuwach, arech kinna' jub'iq' ki'kotemal pa ri nuk'aslemal,
²¹aretaq chi' kinb'e ub'ik e k'atek'uri' man kintzaliq ta chi wa'
 pa ri q'equ'm e pa ri q'equ'mujalaj ulew,
²²jawi' xuwi' k'o ri rajawib'al ri q'equ'mal e jawi' man k'o ta jun utzil,
 jawi', xoquje' ri saqil jacha ri q'equ'malaj chaq'ab'.

Ri uno'jib'al ri Dyos kuch'a' chech ri Job' arech kusol ri umak

11¹Ri Sofar che ajna'amat, kch'awik e kub'ij:

- ²¿La man k'o ta ktzalix utzij ri' ri jun winaq che kroq'rotik?
 ¿La rumal ri' che sib'alaj kna'w chrech ri utzij, suk'alaj winaq?
³¿La rumal che katroq'rotik man kech'aw ta chi ri' ri enik'aj chik?
 ¿La katze'j kiwach ri' enik'aj chik e ri e'are' kememerik ri' chawach?
⁴Ri at kab'ij: «Ch'ajch'oj ri nub'e',
 ri in man k'o ta jun numak chawach».
⁵Weta kraj ri Dyos kub'ij jun tzij
 weta kujaq ri uchi' che utzalixik ri atzij,
⁶e weta kuk'ut chawach ri awatalik taq jastaq rech ri No'jib'al,
 che kuchasaj chi' ronojel chomanik
 kaweta'maj na k'uri' che ri Dyos kuch'a' chawech ri amak.
⁷¿La are kawaj kawe'taj ri nimalaj b'enaq wi ri Dyos,
 are kawaj kariqa' jawi' kopan wi ri tz'aq chrech ri Shadday?
⁸Are nimalaj raqan ri' chuwach ri kaj: ¿jas kab'an ri' ri at?
 are naj ri' b'enaq wi chuwach ri Se'ol: ¿jas aweta'm at ri'?
⁹Are nimalaj rab'arik ri' chuwach ri uwachulew,
 e are nim lik'ilik uwach ri' chuwach ri polow.
¹⁰We ri are' kpetik, we kutz'apij ri jastaq e ke'usik'ij ri mulin ib',
 ¿jachin kq'ilow wa' chrech weri'?
¹¹Rumal rech che ri are' reta'm kiwach ri winaq che keb'anow ri man utz taj;
 kril ri etzelal e kuk'eqewtchij uloq.
¹²Xa jek'uri', ri k'ax uch'ab'exik winaq, kujal jun winaq ri' che kno'jinik,
 ri winaq jacha alaj ama' b'urix aretaq chi' ka'laxik.
¹³K'atek'ut, we ri at kasuk'umarisaj ri jetaq achomanik,
 e kalik' apanoq ri aq'ab' chuwach ri are',
¹⁴e we kak'yaq ub'ik ri itzel che aweqam ri at
 e man kaya' ta kan ri man suk'il taj pa ri awachoch,
¹⁵kawa'lisaj nak'uri' jun ch'ajch'ojalaj apalaj chuwach,
 k'o achuq'ab' ri' e man k'o ta kaxe'j awib' ri'.
¹⁶Ri jetaq k'ax tajin kariqo man kachomaj ta chi ri',
 kana'tisaj ri' jacha ri ja' xq'axik.
¹⁷K'atek'uri', ri ak'aslemal are nimalaj saqil chi na ri' chuwach ri paq'ij
 e ri q'equ'mal jeri' nak'uri' jacha ri aq'ab'il.

- 18Ku'l ak'u'x ri' pa ri ak'aslemal rumal rech che k'o aweye'b'al ri',
k'atek'uri', chuwach chi aq'anoq ri k'ax xariqo e katkotz'i' ri' pa ri saqalajtzi.
19Aretaq chi' katuxlan ub'ik, man k'o ta jun winaq ri' kub'an k'ax chawech,
e sib'alaj ek'i winaq ri' kepe che utzukuxik ri toq'ob' awuk'.
20K'atek'uri', ri e'itzel taq winaq, tajin ktz'apitaj ri kiwoq'och
ronojel jawi' xkito' wi kib' man ke'uto' ta chik;
xuwi keye'b'al chik kel kanima'.

Ri uno'jib'al ri Dyos kuk'ut rib' pa ri k'ax kub'an ri ukowinem

12¹Kch'aw ri Job' e kub'ij:

- 2Qastzij nak'ut, che ix ri ix uch'ab'al ri siwantinimit,
ri no'jib'al, iwuk' ix ri' kkam wi.
3Xoquje' ri in, k'olik nuno'jib'al jacha ri ix,
man k'o ta kinya kan chiwech, ¿jachin man reta'm ta weri'?
4K'atek'ut, kamik ri' xaq in rech tze' chik chrech ri wachi'l,
aretaq chi' kinraqaqej nuchi' chuwach ri Dyos
arech kutzalejisaj uwach ri nutzij.
Xaq tze'b'al uwach ri jun winaq che suk' e jikom.
5«;Utz ketzelax uwach ri meb'a'! –kecha ri ek'o pa utzil,
kch'ay chi jumul ri xaq kperk'a'tik!».
6;K'atek'uri', utzil k'olik ri kachoch ri elaq'omab';
utz ek'olik ri kkib'an k'ax chrech ri Dyos,
utz ek'olik ri knim ri Dyos pa kiq'ab'!
7Chata' b'a' chkech ri echikop arech kakitijoj ri at,
chata' b'a' chkech ri chikop ajuwokaj arech kkiya ub'ixik chawech.
8Ri kumatz ek'o pulew, katkipixb'aj nan ri',
ri ekar ek'o pa ri polow katkitijoj nan ri'.
9;Chkixo'l konojel ri e'are', jachin man reta'm taj,
che are uq'ab' ri Dyos xb'anow ronojel weri'!
10Ri Are', che k'o puq'ab' ri kuxlab'al konojel ri k'o kik'aslemal
e ri kuxlab'al konojel winaq.

11;La man are ta ri xikinaj kqaj chuwach ri jetaq tzij
jacha ri upaqachi' che utz kuna' ri jetaq wa?
12;La man kuk' ta ri eri'j winaq k'o wi ri no'jb'al,
e la man kuk' ta ri k'ya chi kijunab' k'o wi ri suk'il?
13K'atek'ut, ruk' ri Are' k'o wi ri no'jb'al e ri kowinem,
ruk' ri Are' k'o wi ri pixab' e ri q'atb'altzij.
14We are' ri are' kuk'is tzij puwi' jun jas uwach,
man k'o ta chi jun winaq kkowin che uyakik,
we k'o jun winaq kutz'apij, man k'o ta jun kkowinik kutor ub'ik.
15We kuq'atej ri ja', kchaqij ri uwachulew;
we kutzoqopij uloq ri ja', kujukej ub'ik ri ulew.
16Ruk' ri Are' k'o wi ri chuq'ab' e ri eta'mab'al,
puq'ab' ri are' ek'o wi ri winaq che ksachik e ri winaq che ksachanik.
17Chkech ri e'ajpixb'anelab', kub'ano arech kt'in kaqan pulew,

- e kub'an kon chkech ri eq'ataltzij rumal ri ch'u'jilal.
- ¹⁸Kukir ri kipas ri e'ajawinel
e we kraj kukoj jun kolob' chkech.
- ¹⁹Kub'ano arech ri uchuchqajawib' kkit'in kaqan pulew
e ke'uqasaj uloq ri k'o kikowinem.
- ²⁰Kuq'atej kitzij ri winaq che kena'wik kech'awik,
kutoqij ub'ik ri q'atojtzij chkech ri enima'q taq winaq.
- ²¹Kretzelaj kiwach ri winaq che nim kib'antajik,
kukir ri kixajab' ri winaq che k'o kichuq'ab'.
- ²²Kuk'ut ri najalaj upam ri q'equ'mal
e kresaj uloq pa ri saqil ri muj.
- ²³Kuyak ri nima'q taq amaq', k'atek'uri', kuk'is chi ub'i tzij pakiwi';
kunimarisaj kiwach ri siwantinimit, k'atek'uri' kusach chi b'i kiwach.
- ²⁴Kub'an keb' kik'u'x ri ekinimal siwan taq tinimit,
e ke'ub'insaj pa jun tz'inalik ulew jawi' man k'o ta b'e,
- ²⁵k'atek'uri', kemalmatik kkitzujukuj ri kib'e pa ri q'equ'm, man k'o ta kichaj,
e ketzaltzatic jacha kub'an jun q'ab'arel.

- 13**¹Ayum! ri nuwoq'och rilom ronojel weri',
ri nuxikin xuta' weri' e xinch'ob'o.
- ²Je' nak'ut, ri in qas wet'am weri' jacha ri ix,
ri in man k'o ta jun jas uwach mata kinch'ob' chiwach ri ix.
- ³Ri in, are kinch'a ruk' ri Shadday,
chrech ri Dyos kwaj kinch'a ri jastaq.
- ⁴Ri ix, xaq ix winaq che kixroq'orotik,
ix ajkunanel che man k'o ta ipatan!
- ⁵Ayum! weta kitz'apij ri ichi',
jare nak'uri' kk'utuwik che kixno'jinik!
- ⁶Chib'ana' b'a na' jun toq'ob' chwech, chitatab'ej b'a' ri numak,
e qas chiwila' b'a' ri uto'ik wib' kub'an ri nuchi'.
- ⁷¿La are kiwaj kito' uwach ri Dyos ruk' tzij che man suk' tzij taj,
e rumal ri are' kixok che utb'ixik tzij che man tzij taj?
- ⁸¿La jeri' uya'ik iwach kib'an ruk' ri are'?,
¿la jeri' uto'ik uwach kib'ano?,
- ⁹¿la mata are utz ri' kixunik'oj ri are'?
¿La kkowin jun winaq kusub' ri Are' jacha usub'xik jun winaq?
- ¹⁰Ri are' kixuyajyatej na ri'
we k'o jun toq'ob' kik'u' ub'anik.
- ¹¹¿La man kixib'ij ta chi iwib' ix chuwach ri nimalaj ub'antajik?
¿La man k'o ta chi na'tal chiwech chuwach ri are'?
- ¹²Ri no'jib'al taq itzij xaq chaj taq tzij chik,
ri jetaq ipixb'anik xaq k'aj ulew chik.
- ¹³Mixch'aw chik! Kinch'aw na ri in,
e chpet b'a chwij ri kpetik.
- ¹⁴Kinkoj ri nuti'ojal chuxo'l taq nuware,
kinya ri nuk'aslemal pa nuq'ab',
- ¹⁵ri are' kkowin ri' che nukamisaxik; kinwe'yej na wa'

- arech kinto' uwach ri nub'antajik chuwach ri are'.
- ¹⁶E are wa' ri kinukol ri in,
man k'o ta jun itzel winaq kukoch'o kuk'utu' rib' chuwach ri are'.
- ¹⁷ᵀChitatab'ej, chitatab'ej b'a' ri nutzij,
chitak'ab'a' ri ixikin chrech ri nupixb'anik!
- ¹⁸Je' nak'ut, ri in nusuk'umam kinb'e pa q'atb'altzij,
e qas weta'm che ri in, in k'o pa ri suk'il.
- ¹⁹ᵀJachin kraj kuk'ule'laj ri kinb'ij ri in?
Chi chanim ub'ik ri' kink'amowaj che kutz'apij nuchi' ri' e kinkam wa'.
- ²⁰Xa keb' toq'ob' kinta chawech,
e man kink'u ta wib' wa' chawach:
- ²¹Chawesaj apanoq ri aq'ab' che sib'alaj al k'o chwij
e minaxib'ij chi ruk' che xib'ib'al ri ab'antajik.
- ²²Chab'ij b'a' ri atzij e ri in kintzalijisaj uwach ri';
on are kinch'aw in e katzalijisaj uwach ri at.
- ²³ᵀJoropa' taq ri wetzalal nub'anom e ri jetaq numak?
ᵀChab'ij b'a' chwech ri k'ax nub'anom e ri numak!
- ²⁴ᵀJasche kak'u' ri apalaj chnuwach
e inak'ulel chak'u'x?
- ²⁵ᵀLa are kawaj kaxib'ij jun uxaqche' che kuk'am ub'ik ri kyaqiq',
on are kawaj kawoqataj jun chaqi'j k'im?
- ²⁶ᵀRi At, k'a taq tzij tajin katz'ib'aj chwij
e tajin kawejelaj e kach'a' ri numak xinb'ano pa ri nuk'ojolil,
- ²⁷e ri at kakoj ri jetaq ch'ich' cho taq ri waqan,
alawchim ronojel ri nub'inb'al
e kawetaj ri uxaqb'al waqan!
- ²⁸E ri are' kq'iyik jacha jun tz'alam che kq'iy ub'ik,
on jacha jun atz'yaq che tajin kuk'ux jun alaj pok'.

- 14**¹Ri achi che kalax ruk' ixoq,
man naj ta ri uk'aslemal, e sib'alaj k'ax kuriqo.
- ²Jeri' jacha ri kotz'ij kel uloq, k'atekuri' kch'umu'yar ub'ik,
kanimajik, jacha ri muj man ktak'i' taj.
- ³ᵀK'atek'uri', puwi' jun che jeri' ri uwinaqil kator at ri awoq'och,
kasik'ij pa q'atb'altzij chawach!
- ⁴K'atek'ut ᵀjachin kkowin wa' chresaxik ri man ch'ajch'oj taj ruk' ri ch'ajch'oj?
ᵀMa k'o ta jun ri'!
- ⁵Rumal rech che ejetalik chik ri uq'ij,
aweta'm chik joropa ik' kk'asi'k,
ri at aq'atem chik ri uk'aslemal e ri are' man kkowin taj kuq'atej weri',
- ⁶mawil chi uloq ri are' e chaya' kanoq,
chi k'ate' na kuk'is ri uchak jacha kub'an jun ajchak.
- ⁷Ri che' k'olik jun reye'b'al, we kchoy ub'ik, loq' na ktuxnik chi na uloq
e ri taq utux ri' kk'iy chi na jumul ri'.
- ⁸Kk'iy chi na uloq ri', kne'b'a ri'j chik ri jetaq rab'
kne'b'a' che tajin kkamik ri unimal pa ri ulew,

- ⁹aninaq, aretaq chi' kja'xik, ksi'jinik uloq,
e jacha jun che' k'ak' ta uq'ab' kuya'o.
- ¹⁰K'atek'ut, ri winaq che kkam ub'ik, man k'o ta chi kuna'o;
aretaq chi' jun winaq kel ranima', jawi' k'o wi ri are'?
- ¹¹Kuya' na ri' ktzaj ub'ik ri polow,
xoquje' loq' na k'uri' kqaj ri nima' e ktzaj ub'ik
- ¹²ri winaq che kkam ub'ik man kwa'laj ta chi jumul,
are nab'e ri' ksach ub'i uwach ri kaj, chuwach che kk'astaj chi na uwach ri are'
chuwach che kk'astaj uloq chech ri uwaram.
- ¹³Utz na k'uri'! Weta kinak'ol ri at pa ri Se'ol,
weta kinak'u' chila' aretaq chi' k'o na ri sib'alaj awoyowal,
weta kaya chi na jun q'ij chwech, arech kinna'taj chi na chaweche;
- ¹⁴rumal rech che, we xkam ub'ik ri winaq, ¿la k'astaj chi na uwach?–
ri in kinwe'yej na k'uri' ronojel ri q'ij in k'o pa ri nupatan,
chi k'ate' na kopanik ri kinuk'exa' uloq.
- ¹⁵Kinasik'ij na k'uri' e kintzalejisaj uwach ri' ri atzij;
kach'a' na k'uri' e kawaj ri' kawil ri uchak ri aq'ab' xab'ano.
- ¹⁶Chuwach che are tajin kawejalaj ri uxaq'b'al waqan jacha kab'an kamik ri',
man are ta kalawchij ri' ri jetaq numak kinb'ano,
- ¹⁷e ri jetaq numak kajat'ij na k'uri' pa jun koxtar
e saqpupuj ri' kab'an chrech ri numak.
- ¹⁸Jacha jun juyub', kub'an ul ri',
ri ab'aj kujalk'atij uk'olb'al ri',
- ¹⁹rumal ri ja', ri ab'aj kqaj uwach ri',
e ri jab' kuk'am ub'ik ri ulew,
jewaw' uchupik uwach kab'an ri reyeb'al ri winaq.
- ²⁰Chi pa junalik kaxaq'alb'ej e kb'e ub'ik;
kab'an k'ax chrech ri upalaj, e xas kak'am ub'ik.
- ²¹We k'o kiq'ijil ri eralk'uwa'l, ri are' man reta'm taj;
we ketzelay kiwach, ri are' man k'o ta kuna'b'ej.
- ²²Xaq rumal ri are' kuriq k'ax pa ri ub'aqil,
xaq rumal ri are' kukis uk'u'x ri ruxlab'al.

Ri Job' kub'an q'atojtzij puwi' rumal ri utzij

15¹Ri Elifaz che ajteman, kch'awik e kub'ij:

- ²¿La ruk' k'i taq tzij kutzalijsaj uwach jun tzij ri jun winaq che kno'jinik
e la kunojisaj upam chrech ri kyaqiq' rech relb'alq'ij?
- ³¿La kch'ojinik ruk' jetaq tzij che man k'o ta upatan
e ruk' taq tzijob'elil che man k'o ta kuk'utu?
- ⁴Ri at, xoquje' kab'an nim che awib', kachup uwach ri utzil,
kawetzelay uwach ri utzalaj taq tzij chuwach ri Dyos.
- ⁵Are ri amak kb'in ukoq ri atzij chaweche
e ri at katch'awik jacha kech'aw ri winaq che xas kenawik che ub'anik.
- ⁶Xas are ri achi' kb'anow q'atatzij paw'i, man in taj,
chi are ri achi' kb'in ri amak.

- 7;La at ri at nab'e winaq xatalaxik?
 ¿La at xatalax nab'e chkiwach ri jetaq juyub'?
- 8;La aweta'm puch ri k'o pa ri ranima' ri Dyos?
 ¿La achapom ri at ronojel ri no'jib'al?
- 9;La k'o jun jas uwach aweta'm ri at che man qeta'm ta ri uj?
 ¿La ko un jas uwach kak'oxaj at che man kqak'oxaj ta ri uj?
- 10;Chqaxo'l uj, xoquje' k'o jun tz'antz'oj ujolom, jun nim winaq chik,
 che are ri'j chik chuwach ri atat!
- 11;La man k'o ta upatan chawach at ri utzil rech ri Dyos,
 e jun ki' tzij che kb'ix chawech?
- 12;Kutoqij ub'ik ri uchuq'ab' awanima'!
 ;Sib'alaj kporpotik ri awoq'och,
- 13;aretaq chi' kpe awoyowal chrij ri Dyos
 e aretaq chi' katch'awik!
- 14;Jas ri jun winaq e jas ub'anik kub'ano arech ch'ajch'oj winaq?
 ¿Jas kub'ano arech suk' winaq ri ral ixoq?
- 15;Xoquje', ri Dyos man ukub'am ta uk'u'x chkij ri etyoxlaj taq uwinaq,
 xoquje' ri Kaj man ch'ajch'oj ta chuwach.
- 16;La man je' ta k'uri' jun winaq chuwach, che itzel rilik e che q'inaq!
 ;ri jun winaq, che jacha ja' kub'an che uqumuxik ri man suk' taj!
- 17;Ri in katintijoj na wa', chinatatab'ej b'a',
 kintzijoj na chawach ri wilom in,
- 18;ri kkitzijoj ri winaq che nim keta'mab'al, e man k'o ta kkik'u'u,
 petinaq uloq ruk' ri ekitat,
- 19;xuwi chkech ri e'are' xya'taj ri ulew
 e man k'o ta jun kaxlan winaq xk'o'ji' chkixo'l.
- 20;«Chi pa junalik, k'ax ri uk'aslemal ri itzel winaq,
 ri ajawinel ajb'anal k'ax, ejatalik ri uq'ij.
- 21;Nimalaj raqoj chi'aj kuta ri uxikin,
 chi aretaq chi' nimalaj utzil, kqaj ri itzel winaq puwi'.
- 22;Man kanimaj ta ri' chuwach ri q'equ'mal
 e kqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j,
- 23;xchomax rij che are kiwa' ri k'uch.
 Reta'm che man ktzalij ta pa raqan che ksach uwach.
 Ri upetik ri q'equ'mal,
- 24;sib'alaj kuxib'ij rib' chrech,
 kt'iklajik ri ranima' rumal rech ri xib'rikil e ri k'ax,
 je' jas aretaq chi' jun ajawinel kusuk'umaj ri ch'o'j.
- 25;Ri are' xuwa'lisaj ri uq'ab' chrij ri Dyos,
 xuchomaj kch'ojinik ruk' ri Shadday!
- 26;Utiqem ri ujolom xutij anim chrij ri are',
 kuto' rib' ruk' ri kowlaj to'l rech.
- 27;Nojinaq ri upalaj chrech xepo
 kq'inq'atik ri q'anil chrij.
- 28;Xjeqi' pa taq ri tinimit che xk'is tzij puwi',
 pa taq ja che man k'o ta chi tolon kanoq
 e che man k'o ta chi upatan;
- 29;k'atek'ut, man kq'inomar ta ri', e man naj ta ri' kuq'i' ri uq'inomal,

- man kunojisaj ta chi ri' ri ujul ruk' ri jastaq rech,
³⁰man kanimaj ta ri' chuwach ri q'equ'm,
 ri jetaq utux kuporoj ub'i ri' ri uxaq taq q'aq',
 ri ukotzijal kujumej ub'i ri' ri kyaqiq'.
- ³¹Musub' b'a' rib' ruk' che kuku'b'a' uk'u'x chrij ri tzij che man tzij taj,
 rumal rech ktoj uk'axel ri' chrech ruk' ri tzij che man tzij taj.
- ³²Ri jetaq uq'ab' kchaqij ub'i ri' aretaq chi' maja' uq'ij kchaqijik
 e man kraxrob' ta chi ri' ri jetaq uq'ab'.
- ³³Jacha ri ulew tikb'al uva, kutzaq uloq ri' ri ch'am taq uwach,
 jacha ri olivo kutzaq uloq ri' ri jetaq ukotz'i'jal.
- ³⁴Je' nak'ut, ri rija'al ri ajb'anal k'ax man kek'oji' ta ralk'uwa'l ri',
 ri q'aq' kuporoj ub'ik ri tz'um rachoch ri winaq
 che kqaj chuwach kuchap ri pwaq.
- ³⁵Jachin are kuchomaj ri ub'anik ri k'ax, kril na uwach ri' ri itzel
 e kruk'aj ri' cho ri uchuch upam ri etzalal».

Ri utzalejisaxik ri utzij ri Elifas rumal ri Job'

16¹Ri Job' kch'awik e kub'ij:

- ²Ri in nutom k'ya taq tzij jacha we tzij ri',
 iRi ix, ix itzel taq ku'b'isab'al nuk'ux!
³«¿La man kuk'isa ta wa' pa kyaqiq' we jetaq tzij ri'?».
 On: «¿Jachin ri itzel katuch'ikmij che uto'ik awib'?».
- ⁴Je' nak'ut! xoquje' ri in kinkowin wa' kinch'awik jacha ri kixch'aw ri ix,
 weta ix k'o pa ri nuk'olb'al ri in;
 kinkowin na k'uri' kinroq'ratik chiwij ri ix kinsutsa' nujolom wa' chiwech,
- ⁵kinya' na k'uri' ichuq'ab' ruk' ri nutzij
 k'atek'uri' man k'o ta kintz'apij ri' ri nuchi' chrech ri tzij.
- ⁶K'atek'ut, aretaq chi' kinch'awik, man katani' ta ri k'ax kinna'o,
 e we man kinch'aw ta chik, ¿la kusach puch numak?
- ⁷kamik ri', ri Dyos xuk'is ri nuchuq'ab';
 ri chajinel rech xinuchapo
- ⁸e ri are' xwa'la'jik che ub'anik q'atojtzij panuwi',
 ri are' kuq'ab'aj tzij chwij xas cho ri nupalaj.
- ⁹Kuk'isej ri royowal chwij ri in e kinroqataj,
 kuq'ach'ej ri uware chwij.
 Ri enuk'ulel sib'alaj kinkikeqewchij,
- ¹⁰kkijaj ri kichi' che ub'ixik ri k'ax chwij ri in.
 Kkitze'j nuwach e kkiwaq'lej chqab' ri nupalaj;
 junam kiwach kkib'ano e kkimulij kib' chwij ri in.
- ¹¹Je' nak'ut, ri Dyos kinujach pa kiq'ab' winaq che man esuk' winaq taj,
 kinuk'yab' pa kiq'ab' e'itzel taq winaq.
- ¹²Ri in utz nub'anom aretaq chi' xub'an k'ax chwech,
 xinuchap chnuqul e xinupitz'ej.
 Xas in, ri xuk'yaq uloq wij che ub'anik ri k'ax chwech:
- ¹³usutim wij ruk' taq ri uch'ab',

- e kutix cho ri ulew ri nuk'a.
- ¹⁴Kuwor ri nub'aqil, jun jul puwi' jun jul chik,
kuk'yaq rib' chwij jacha jun achi rech ch'o'j.
- ¹⁵Ri in nut'isom jun koxtar chrij ri nutz'umal,
xinnim ub'ik ri nupalaj pa ri ulew.
- ¹⁶Ri nupalaj xaq kyaq chik rumal ri woq'ej
e xaq esansa'q chi ri nuwoq'och.
- ¹⁷K'atek'ut, ri in man k'o ta k'ax nub'anom ruk' ri nuq'ab',
e qastzj ch'ajch'oj ri nuch'ab'al ruk' ri Dyos.
- ¹⁸Ri at ulew, mach'uq uwi' ri nukik'el,
e man k'utajik kanoq ri k'isb'al k'u'x kinb'ano.
- ¹⁹Kamik ri', k'o chikaj ri kch'aw chwij ri in,
ri kch'aw chwij ajsik k'o wi.
- ²⁰Ri are' che q'axal ri nuchomanik chuwach ri Dyos,
chuwach ri are' kq'ejejik ri uwa'l nuwach,
- ²¹Weta k'o jun kub'an q'atojtzij chkixo'l ri Dyos e jun winaq,
jacha q'atojtzij kub'an jun kaminaq chrech jun kaminaq chik.
- ²²Rumal rech che ri nuk'aslemal chwe'q kab'ij xaq ejetalik chik,
e kinmajij wa' ri b'e jawi' man kintzalij ta chi uloq.

- 17¹**Ri wuxlab'al tajin kk'isik,
e ri e'ajmuqul winaq kkib'an toq'ob' chwech kkimulij kib' chnumuqik.
- ²Ri ewachi'l xaq ketz'en chi chwij,
man kwaj ta chik che xaq kinch'uych'a' ukoq.
- ³Chaya' b'a' ri atzij ri at che utojik ri nuk'as,
rumal rech che man k'o ta jun kraj kuchap ri nuq'ab'.
- ⁴Ri at xatz'apij ri kanima' chrech ri utz chomanik,
rumal k'uwa' man k'o ta jun ri' kch'akanik.
- ⁵Jeri' jacha kub'an jun winaq che ke'usik'ij ri erachi'l
che ujachich jun jas uwach, k'atek'uri' tajin kkiriq wi'jal ri e'uk'ojol,
- ⁶kamik ri', in jun k'amb'alno'j chkech ri winaq,
jun winaq che tajin kchub'axik upalaj.
- ⁷Ri nuwoq'och man kka'y ta chik rumal ri oq'ej,
ronojel ri nub'aqil ksach ub'ik uwach jacha ri muj.
- ⁸Ri esuk' taq winaq sachib'al k'u'x kekanajik rumal weri',
ri utz taq winaq kpe koyowal chrech ri itzel winaq;
- ⁹ri suk' winaq ko kutak'ab'a' rib' pa ri ub'e,
ri winaq che ch'ajch'oj uq'ab' kutz'aqatisaj uwi' ri uchuq'ab'.
- ¹⁰K'atek'ut, iwonojel ri ix, chixtzalej uloq che ub'anik ri ch'o'j,
ri in man k'o ta jun kno'jinik kinriq chixo'!
- ¹¹Ri nuq'ij xq'axik ruk' e man ke'eloq taj ri jetaq nuchomanik,
e xchup ub'ik ri urayib'al ri wanima'.
- ¹²Ek'o nik'aj kkaj kkib'an paq'ij chrech ri chaq'ab';
tajin kqib' uloq ri saqil che kresaj ub'ik ri q'equ'mal.
- ¹³K'atek'ut, zjas ri weye'm? ri wachoch are ri Se'ol,
ri in xinlik' ri nuch'at pa ri q'equ'mal.
- ¹⁴K'atek'uri', kinraqaqej nuchi' chrech ri nujul: «¡At, at nutat!»,

chkech ri ixjut kinb'ij: «Ix, ix nunan e ix, ix wachalal!».

¹⁵¿Jawi' k'ut k'o wi ri weye'b'al?

E ri nimalj utzil kinriqo, ¿jachin kilowik?

¹⁶¿La keqaj ub'i ri' wuk' pa ri Se'ol?

¿la junam ri' kujqaj kuk' pa ri jul?

Ri oyowal man k'o ta kkowin chrech chuwach ri suk'il

18¹Ri B'ildad che ajsu'aj kub'ij:

²¿Jampa' kiq'il iwib' chrech ri tzij?

Chixchomanoq, k'atek'uri' kuya ri' kujch'awik.

³¿Jasche kujilitajik jacha uj chikop?

Chawach ri at ¿la uj winaq che xa uj chikop man kujtan taj?

⁴Ri at che kab'an k'ax awib' ruk' ri awoyowal,

¿la awumal at tz'inalik kkanaj kan ri uwachulew

e ri ab'aj kujal rib' ri' pa ri uk'olb'al?

⁵Je' nak'ut, ri usaqil ri itzel winaq kchup ri',

man kchub'lin ta chi ri' uxaq uq'aq'.

⁶Ri saqil k'o pa ri tz'um rachoch kchupik,

ajsik chrech ri are' kuchupu ri uq'aq'.

⁷Ri uchuq'ab' ri uxaq'b'al raqan knitz'arik,

chi are ri jetaq uchomanik ktzaqowik ri are'.

⁸Rumal rech che ri raqan kuk'am ub'ik pa ri k'at

e ri are' kb'inik pa jetaq k'am.

⁹Chukux raqan kuk'amij jun kolob'

ri k'am kujat'ij rib' puwi' ri are'.

¹⁰Pulew awatal wi' jun k'am jat'ib'al rech ri are'

jun k'amb'al reye'm pa ri ub'e.

¹¹Chi ronojel k'olb'al kuriq ri xib'rikil ri are'

e oqatam xas pa ronojel ub'inen kub'ano.

¹²Ri are' tajin knumik chuxo'l ri uq'inomal,

ri k'ax, chutzal ukoq k'o wi.

¹³Ri ub'aqil tajin kq'iyik,

ri Nab'e'al chrech ri Kamikal kuk'ux ri uq'ab' raqan.

¹⁴Kb'oq ub'ik ri are' pa ri tz'um rachoch jawi' jeqel wi,

e kk'am ub'ik ri are' pa ri rachoch ri ajawinel che kxib'ix ib' chrech.

¹⁵Ri at katkowinik kawechb'ej ri tz'um rachoch

rumal rech che man rech ta chik ri are',

e ktukixik upoqlaj asufre pa ri uk'olb'al.

¹⁶Ikim kchaqij uloq ri rab',

e ajsik uloq kchaqijarik ri uq'ab'.

¹⁷Ri natisab'al rech ksach uwach cho ri uwachulew,

ri ub'i' kchup ub'ik cho ri uwachulew.

¹⁸Kesax ub'ik chuwach ri saqil e kkyaq' ub'ik ri q'equ'mal,

man kya ta chi kanoq cho ri uwachulew.

¹⁹Man k'o ta rija'lil on ralk'uwa'l chkixo'l ri siwantinimit,

man k'o ta jun winaq xk'asi' kanoq pa ri rachoch.

²⁰Ri uqajib'alq'ij, kuna' rib' chuwach ri xuk'isb'ej ri are'
e ri relb'alq'ij kuxib'ij rib'.

²¹Xuwi wa' we jetaq uk'olb'al ri winaq che man suk' taj.
Are wa' ri uk'olb'al ri jun winaq che ri Dyos, man reta'm ta chi uwach.

Ri uch'akanik ri kojoni aretaq chi' ri winaq kujach rib' puq'ab' ri Dyos

19¹Ri Job' kch'awik e kub'ij:

²¿Chi jampa' na kib'an na k'ax ix chwech

e chi jampa na kinixaq'alb'ej ruk' taq ri itzij?

³Lajuj mul chik iwetzlam chi nuwach.

¿La man kixk'ix taj rumal ri k'ax kib'an chwech?

⁴E we xinsachik

in na k'uri', man k'o ta iwech ri' chwech.

⁵We kichomaj che kixch'akan wa' panuwi' e kiwaj kiwetzlam nuwach,

⁶qas chiweta'maj b'a' che are ri Dyos

xb'anow ri k'ax chwech e are are' xinujat'ij pa ri uk'at.

⁷We ri in kinraqaqej nuchi' chuwach ri k'ax, man k'o ta jun kintowik;

k'atek'ut, kne'b'a' kinsik'ij, man k'o ta jun q'atojtzij kb'anik.

⁸Ri are' xuyak pa ri nub'e jun tapya arech man loq' taj kinq'axik,

xuq'equ'marisaj ri nub'e.

⁹Xutoqij ub'ik ri nuq'ijil, xuk'am ub'ik ri wiqib'al rech ri nujolom.

¹⁰Kuya ri k'ax pa ri nub'e pa ronojel k'olb'al arech ksach nuwach;

kub'oq ub'ik ri weye'b'al jacha ub'oqik ub'ik jun che'.

¹¹K'o sib'alaj uq'aq'al royowal chwech,

chuwach ri are', in inuk'ulel.

¹²Xa junam xepetik ri achijab' che erajch'o'jab';

xkitor uloq ri kib'e wuk' ri in, xkisutij rij ri wachoch.

¹³Ri ewachalal man kch'ob' ta chi nuwach kkib'ano,

ri winaq kkich'ob' nuwach, kinkiya' kanoq.

¹⁴Man ek'o ta chi wachalal e ri ewachi'l man kch'ob' ta chi nuwach,

ri winaq che ejeqel pa ri wachoch man kinkina'taj ta chik.

¹⁵Ri enumokom taq ixoqib' itzel chik kinkilo,

ri e'are' man kkich'ob' ta chi nuwach.

¹⁶We kinsik'ij ri nupataninel, man k'o ta kpetik,

kne'b'a' kintalej toq'ob' chrech ruk' we nuchi' ri'.

¹⁷Ri ruxlab' upanuchi' man kuq'i' ta ri wixoqil,

sib'alaj in chu chik chkiwach ri ewalk'uwa'l.

¹⁸Xoquje' ne' ri ak'alab' sib'alaj kketzelaj nuwach;

we kinwa'lajik, kkitze'j nuwach.

¹⁹Konojel ri ewachi'l sib'alaj kkixib'ij chi kib' chwech,

konojel ri eloq' chuwach e'are in kik'ulel chik.

²⁰Ri nuti'ojal, q'inaq chik e tajin ktzaq chi ub'ik,

saq kka'y chi uloq ri nub'aq jacha ri nuware.

²¹¿Chitoq'ob'isaj nuwach, chitoq'ob'isaj nuwach, ri ix che ix wachi'l,

rumal rech che are uq'ab' ri Dyos ri xb'anow ri k'ax chwech!

²²¿Jasche kikoj ichuq'ab' chwij ri in jacha kub'an ri Dyos,

e man kub'an ta chiwech che kinojisaj iwib' chrech ri nuti'ojal?

- 23³Weta ktz'ib'axik ri nutzij tajin kinb'ij,
weta kokisaxik cho taq tz'aq,
24⁴weta kt'iq ruk' ch'ich' on weta kk'ot utz'ib'axik,
e pa junalik kt'iq kanoq cho ri ab'aj!
25⁵Ri in weta'm, che ri To'l Wech k'aslik,
e che ri jun, ri k'isb'al, xas kwa'laj na pa ri poqlaj.
26⁶Aretaq chi' kink'astajik, kinuwa'lajisaj ri' ruk' ri are',
e xas ruk' ri nuti'ojal ri' kinwil na uwach ri' ri Dyos.
27⁷Je' nak'ut, ri in kinwil na uwach ri' ri utoq'ob' ri are',
xas are ri nuwoq'och kilow na uwach ri' ri are'.
jK'atek'uri', ri wanima' sib'alaj k'ax kuna' uloq!
28⁸K'atek'ut, we ix kib'ij: «¿Jas uchapik na kqab'ano,
jas jun umak kqamolo?».
29⁹Chixib'ij b'a' iwib' chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j piwi' ri ix,
rumal rech che ri uq'aq'al oyowal kupororej ri' ronojel ri jetaq makaj,
e ri ix kiweta'maj na ri' che k'o jun q'atojtzij.

Ri ucholajil ri suk'il pa ronojel jastaq

20¹Ri Sofar ajna'amat kub'ij:

- 2²Ri jetaq nuchomanik kinutiq'ij arech kintzalejisaj uwach we tzij ri',
rumal rech man kinq'i taj mata kinb'ij.
3³Xtataj wumal jun no'jib'altzij che kub'an k'ax chwech,
xa jek'uri' ri wuxlab'al kinutiq'ij kintzalejisaj uwach.
4⁴¿La man aweta'm ta ri at, che chi aretaq chi' xk'oji'
ri winaq cho ri uwachulew,
5⁵q'atem ri uki'kotemal ri winaq ajb'anal k'ax,
e ri uki'kotemal ri itzelalaj winaq xaq kok'owik.
6⁶Kne'b'a nimalaj raqan e kopan pa ri kaj,
e kne'b'a' kopan ri ujolom pa ri jetaq sutz',
7⁷jacha jun xib'inel ksach ub'ik,
e ri jachintaq kkil uwach kkib'ij: «¿Jawije' k'o wi ri are'?».
8⁸Ksach ub'ik jacha jun ichik', krapap ub'ik e man kriqitajik ta chik,
kanimaj ub'ik jacha jun ichik'.
9⁹Ri jun woq'ochaj che kralawchij uloq man kril ta chik,
xoquje' ri rachoch man kril ta chik.
10¹⁰Ri e'uk'ojol, intaq ajmolonel kkib'ano jacha ri emeb'a'ib',
rumal rech che ri are' xutzalij uk'axel ri jetaq uq'inomal.
11¹¹Ri jetaq ub'aq jeri' uchuq'ab' jacha uchuq'ab' jun ala,
k'atek'uri', kekotz'i' ri' ruk' ri are' pa ri ulew.
12¹²We sib'alaj ki' kuna' ri itzel puchi',
we uk'olom chuxe' ri raq',
13¹³we uk'ololem chila'
we uk'olom pa uja'aj.
14¹⁴Ri uwa kchuwar chupam,
kujal itzelalaj kunab'al chupam.

- ¹⁵Rajawaxik kuxab'aj ri taq q'inomal xutij ub'ik,
ri Dyos kresaj uloq chupam.
- ¹⁶Xutz'ub' ri uk'i'al kumatz
ri raq' kumatz kukamisaj ub'ik ri are'.
- ¹⁷Man kril ta chi jumul ri' ri ase'ite che kq'ejejik jacha jun nima',
man kril ta chi ri' ri uwa'lche' kq'ejejik,
xoquje' man kril ta chi ri' ri kexu.
- ¹⁸Kuxab'ej uloq ri ch'akoj e man kkowin taj kub'iq' ub'ik,
man kuna' ta uki'al ri uch'akoj uchak.
- ¹⁹Rumal rech che xupitz'ej ri jetaq kachoch ri emeb'a'ib',
man are ta xuyak ri jetaq ja, xane are xrelaq'aj ri jetaq ja,
- ²⁰rumal rech che ri upam xq'alajinik che man knoj taj,
ri jetaq uq'inomal, man kuto' ta uwach ri' ri are';
- ²¹rumal rech che man k'o ta jun jas uwach loq' xanimaj chuwach ri ujq'ol,
rumal k'uri' man naj taj kuq'i'o ri uwiqinarisaxik rib'.
- ²²Aretaq chi' sib'alaj umeb'il k'olik, ri are' xok pa ri k'ax,
jumulaj k'ax, ruk' ronojel uchuq'ab', xtzaq puwi' ri are'.
- ²³Aretaq chi' kunojisaj ri upam,
ri Dyos kuk'yaq uloq puwi' ri are' ri uq'aq'al royowal,
e kuk'yaq puwi' ri uti'ojal k'ya taq ch'ab'.
- ²⁴We kkowinik kanimaj chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j,
ri k'yaqb'al ch'ich' kuq'eb'a' ri are'.
- ²⁵Jun ch'ab' kel uloq chub'o'jal rij,
kel uloq jun utza'm ch'ich' pa ri uporor.
Ri k'ax xpe chrij ri are'.
- ²⁶Jun nimalaj q'equ'mal keye'm ri uq'inomal,
jun q'aq' che man k'o ta jun xtz'ijowik kuporoj ub'ik ri are'
e kuporoj ub'ik ri jastaq che k'o na kanoq pa ri rachoch .
- ²⁷Ri kaj kuq'alajisaj uwach ri retzelal
e ri uwachulew kuwa'lisaj uloq rib' chrij ri are'.
- ²⁸Ri uch'akoj ri rachoch xtzaq ub'ik,
jacha nimalaj taq nimaja', pa ri uq'ij ri uq'aq'al royowal.
- ²⁹Jewa' ri uk'olom ri Dyos chrech ri jun winaq che ajb'anal k'ax,
ri rechb'al kuya ri Dyos chrech ri kyasaq winaq.

Ri kuq'alajisaj ri jetaq b'anom

21¹Ri Job' kch'awik e kub'ij:

²Chitatab'ej, chitatab'ej ri nutzij!

Chiku'b'isaj b'a' nuk'u'x ruk' weri'.

³Chikoch'och'ej b'a' ri ix aretaq chi' kinch'aw ri in;
aretaq chi' xink'is ri nutzij, loq' ri' kitze'j nuwach.

⁴La kinch'a' in ri ub'anom jun winaq chwech?

¿La man loq' ta k'uri', che ri in, man kinriq ta chik jas ri kinb'ano?

⁵Chiniwila' b'a' uloq: nimalaj kixib'ij iwib' wa',
e kich'uq na wa' ri ichi' ruk' ri iq'ab'.

⁶Xoquje' ri in, aretaq chi' kna'taj weri' chwech, sib'alaj kinxib'ij wib',
e kpe tew chwij.

- 7¿Jasche ri itzel taq winaq kek'asi' na,
keri'job' na e kek'iy na pa ri kikowinem?
- 8Ri ekija'al, xas chkiwach ri e'are' kk'oji' sib'alaj kichuq'ab'
e ri kitux, xas chkiwach kkijikab'a' kib'.
- 9Ri kachoch k'o pa utzil, man k'o ta kuxib'ij rib' chrech,
ri uch'imi'y ri Dyos man kqaj ta pakiwi' ri e'are'.
- 10Ri ama' kiwakax kk'oji' kija'al, man k'o ta jumul kesachik,
ri ekiwakax kk'oji' ri kal, man k'o ta ktzaq uloq ri kal.
- 11Kkiya' alaj chkech ri inlaj taq kalk'uwa'l arech kkitij anim jacha ri inlaj taq chij,
ri ekalk'uwa'l kech'oplinik jacha ri masat.
- 12Keb'ixon ruk' ri jetaq alaj tum e ruk' ri jetaq sitara,
keki'kot ruk' ri roq'b'al ri su'.
- 13Ri kik'aslemal kkk'is pa utzil,
keqaj pa ri Se'ol ruk' ja'maril.
- 14K'atek'ut, ruk' ronojel weri' kkib'ij na chrech ri Dyos:
«¿Naj jat ub'ik chqech ri uj, man kqaj taj qeta'maj ri ab'e!
- 15¿Jas ri Shadday che rajawaxik kqapataniy ri uj?
¿jas kqach'ak ruk' che kqasik'ij ri are'?».
- 16Man k'o ta ri utzil pakiq'ab'.
Ri kichomaj ri e'itzel taq winaq, naj k'o wi chrech ri Dyos.
- 17¿Jumpa mul k'uri' kchupik ri kichajb'al ri e'itzel taq winaq?
¿La kkiriq ri' ri k'ax kuya ri Dyos?
¿Jumpa mul ri', ri royowal ri Dyos kujach ri k'achaqijchi' chkech?
- 18¿La ejacha k'im chuwach ri kyaqiq'?
¿La ejacha chaqi'j q'ayes ke'uk'am ub'ik ri sutk'um?
- 19¿La uchomam ri Dyos kuk'ajisaj kiwach ri e'are' kuk' ri ekalk'uwa'l?
¿Are utz ri', xas kuk'ajisaj uwach ri are', arech kuna'o!
- 20¿Are utz ri' xas ruk' ri uwoq'och kril are' ri k'ax kuriqo!
¿Are utz ri' kuqumuj ri uq'aq'al royowal ri Sadday!
- 21¿Jas rech ri are' chkech ri e'ajuparachoch aretaq chi' kaminaq chi ub'ik,
aretaq chi' xq'atik ri jetaq rik'alal?
- 22K'atek'ut, ¿la k'o jun winaq kuk'ut chuwach ri Dyos ri no'jinik?,
¿xane are ri are' kb'anow ri q'atojtzij pakiwi' ri winaq chikaj!
- 23Ek'o winaq kekam ub'ik aretaq chi' jelik kichuq'ab' k'olik
aretaq chi' enojinaq chrech utzil e chrech ja'maril,
- 24rumal rech che ri e'are' sib'alaj kichomarisam kib',
e sib'alaj onto upam ri kib'aq.
- 25K'atek'uri', k'o chi jun winaq kkam ub'ik rumal ri k'achaqijchi',
e mijumul xuna' ri' ki'kotemal.
- 26K'atek'uri', junam chik kekotz'i' pulew,
e jumulaj ixjut kemuluw pakiwi'.
- 27¿Je' nak'ut! ri in qas weta'm jas ri kichomaj,
qas weta'm ri itzel kichomaj chwij.
- 28«¿Jawi' k'o wi ri rachoch ri nimalaj ajaw? Kixcha'.
¿Jawije' k'o wi' ri ja che chila' kijeqeb'am wi kib' ri e'itzel taq winaq?».
- 29¿La man xita' ta chkech ri winaq che eb'enaq pa ri b'e?
¿La man iweta'm taj ri xkitzib'aj kanoq?

- ³⁰Pa ri uq'ij ri k'ax, ri itzel winaq kto'taj uwach,
pa ri uq'ij ri uq'aq'al oyowal, ri are' kto'taj kan uwach.
- ³¹K'atek'uri', ¿jachin kuk'yaq chupalaj ri ub'antajik ri are',
e kutoj uk'axel chrech ri k'ax xub'ano?
- ³²Aretaq chi' uk'am ub'ik arech kemuqoq,
ri jun tz'aq rech are' kka'y puwi' ri ujul.
- ³³Ri ch'aaqap taq ulew kk'yaq chrij ki' kuna' ri are',
e chrij ri are', konojel winaq cholaj kib'anom eb'enaq ub'ik.
- ³⁴¿Jas k'uche' kikub'isaj ukoq nuk'u'x ruk' jetaq tzij che man k'o ta upatan?
¡Ri tzij che kitzalejisaj uwach ri nutzij, man k'o ta upatan!

Ri Dyos xuwi kuk'ajisaj uwach ri winaq rumal ri suk'il

22¹Ri Elifaz che ajteman, kcha'wik e kub'ij:

- ²¿La k'o upatan jun winaq chrech ri Dyos?
¡Jun winaq che kno'jinik xaq xuwi k'o upatan chb'il rib'!
- ³¿La k'o kraj ri Shadday chrech ri asuk'il?
¿La k'o kuch'ak ri Are' we suk'alaj ri ab'e?
- ⁴¿La rumal puch ri awutzilal katuyaj ri Are'
e kb'e awuk' pa ri q'atojtzij?
- ⁵¿La man xa ta rumal che nimalaj awetzelal?
¿La man xa ta rumal ri amak che man k'o ta uk'isik?
- ⁶Rumal rech che ri at xata ri jastaq che man suk' taj,
chkech ri e'awachalal, xajol ub'ik ri katz'yaq ri winaq che ech'analik;
- ⁷man xaya' ta ujoron ri winaq che kchaqi'j uchi'
e man xawaj taj xaya' uwa ri winaq che xnumik;
- ⁸jacha jun winaq che k'o sib'alaj ukowinem e krechb'ej ri amaq',
arech kjeqi' chila' ri jun che ucha'om are';
- ⁹jamalik ri kiq'ab' xe'awesaj ub'ik ri emalka'n taq ixoqib'
e xaq'aj ri kiq'ab' ri emenor.
- ¹⁰Rumal k'uwa' katujat'ij ri kolob'
e sib'alaj kaxib'ij awib' chuwach ri k'ax.
- ¹¹Ri saqil xuxik q'equ'm e ri at man katka'y ta chik
e jun nimalaj ja' katujiq'isaj.
- ¹²¿La man k'o ta ri Dyos ajsik chikaj?
¡Chawilampe' ri uwi' ri jetaq ch'imil, sib'alaj naj elenaq wi!
- ¹³K'atek'uri', ri at xab'ij: «¿Jas reta'm ri Dyos?
¿La kkowin ri are' kub'an q'atojtzij pa ri q'equ'muj?
- ¹⁴Ri jetaq sutz', chech ri are' jacha jun kem che saqsoj kka'y jub'iq'
e ri are' tajin kb'in pa ri kaj».
- ¹⁵¿La are kawaj at katerne'b'ej ri ojer b'e
ri b'e xkiterne'b'ej ri winaq eja'jb'anal taq k'ax?
- ¹⁶Ri e'are' xek'yaq ub'ik aretaq chi' maja' kiq'ij,
aretaq chi' jun nimalaj nima' xuch'uq uwi' ri utikb'alil kachoch.
- ¹⁷Ri jachintaq kkib'ij chrech ri Dyos: «¡Jat ub'ik naj chqech!
¿Jas kkowinik kub'an ri Shadday chqech?».

- 18K'atek'uri', are ri Are' unojisam ri kachoch chrech ri jastaq kech,
kne'b'a ri ekajaw ri eb'anal taq k'ax, naj ek'o wi chrech ri are'.
- 19Ri esuk' taq winaq, aretaq chi' kkil weri', keki'kotik
e ri suk' winaq kutze'j kiwach:
- 20«iJeri' ri xkik'isb'ej ri eqak'ulel, xk'is ri jastaq kech!
je nimalaj q'aq' xupororej ri kiq'inomal!».
- 21iCha'utzirisaj b'a' awib' ruk' ri are'! e utzil b'a' chtakanaj kan ruk' ri are':
xa jek'uri' kk'oji' china jumul ri utzil awuk'.
- 22Chak'ama' b'a' ri upixab' kel uloq puchi',
e chak'olo' b'a' ri utzij pa ri awanima'.
- 23We kattzalij uloq ruk' ri Shadday, kk'oji' chi na ri ak'olb'al,
we naj kak'yaq ub'ik chrech ri awachoch ri man suk' taj,
- 24we kak'yaq ub'ik ri q'an pwaq pulew,
we kak'yaq ub'ik ri Ofir cho taq ri ab'aj k'o pa ri nimaja'.
- 25Ri Shadday kuya na ri' chawech nik'aj taq q'an pwaq
xoquje' kuya na ri' sib'alaj saq pwaq chawech.
- 26K'atek'uri' are ri Shadday ri' kuxik utzil chawech
e kayak aq'anoq ri' ri apalaj chuwach ri Dyos.
- 27Katch'aw ri' ruk' ri Are' e katutatab'ej ri'
e katkowin ri' che ub'an ri tziy xajikib'a atzij chrech.
- 28Ronojel ri achak kab'ano, utz ri' kelik,
e pa ri ab'e kch'ub'lin na ri' ri saqil.
- 29Rumal rech che ri are' ke'uqasaj ri winaq che kkinimarisaj kib',
k'atek'ut, kuto' uwach ri winaq che kuqasaj ri uwoq'och pulew.
- 30Kuto' uwach ri winaq che man k'o ta umak;
we ch'ajch'oj ri aq'ab' kuto' awach ri'.

Ri Dyos naj k'o wi e are kch'akanik ri itzel

23¹Ri Job' kch'awik e kub'ij:

- 2Pa we q'ij ri' tajin kinch'a na ri k'ax;
ri uq'ab' sib'alaj al chwech aretaq chi' kinjiq'jatic.
- 3jJachin ta ne' kb'in chwech jawi' kinriqa' wi ri Dyos
arech kinopan ruk' pa ri rachoch!
- 4Kinmajij utayik na k'uri' jun q'atojtzij chuwach ri are'
kinnojisaj na k'uri' ri nuchi' chech k'ya taq nutzij.
- 5Kinweta'maj na k'uri' jas utzalejisaxik uwach ri nutzij kub'ano,
kinch'ob' na k'uri' ri kub'ij chwech.
- 6iLa rajawaxik sib'alaj uchuq'ab' arech kuk'ule'alaj ri nutzij ri in?
iMan rajawaxik taj!, xuwi ri' rajawaxik kinutatab'ej.
- 7Kril na k'uri' che ri uk'ulel jun suk' winaq,
e ri in, pa junalik kinch'akan na k'uri' chuwach ri q'atojtzij.
- 8We kinb'e pa ri relb'alq'ij, ri are' man k'o ta chila';
we kinb'e pa ri uqajib'alq'ij, man kinwil ta chila'.
- 9Aretaq chi' ri are' kub'an uchak pa ri Urox uxkut kaj, man kinwil ta ri are',
xoquje' man k'o ta kinwilo we kinka'y apan pa ri ukaj uxkut ulew.
- 10iK'atek'uri', ri are' reta'm ronojel ri jetaq nub'e!

- Chinukojo' b'a' pa ri q'aq' rech ch'iyb'alch'ich':
 ;In ch'ajch'ojalaj q'an pwaq ri kinelik!
¹¹Ri waqan xunak' rib' ruk' ri retal raqan ri are',
 ri in xinterne'b'ej ri ub'e e man xintas ta wib' chech;
¹²ri in man nuya'om ta kanoq ri upixab' xel uloq puchi',
 ri in nuk'olom chnupam ri utzij xel uloq puchi'.
¹³K'atek'ut, are ri are' kb'inik ri kb'anik:
 ;Jachin kkowinik arech kuk'ex ri utzij ri Are'?'
 Ri xuchomaj, qastzij kub'ano.
¹⁴Ri are' xas kub'an ri' ri uq'atojtzij,
 jacha ub'anom nik'aj taq q'atojtzij chik.
¹⁵Rumal k'uwa' weri', ri in nuxib'im wib' chuwach ri are';
 e aretaq chi' kinchomaj weri', sib'alaj kinxib'ij chi na wib'.
¹⁶Ri Dyos xuchupsaj uwach ri nuchuq'ab',
 ri Shadday xinunojisaj chrech ri xib'irikil.
¹⁷Weta xsach nuwach pa ri q'equ'm,
 k'atek'uri', xane are xuch'uq ri nupalaj ruk' ri q'equ'm.

- 24¹** ;Jasche ri Shadday man kujam ta uq'ij,
 e ri jachintaq keta'm uwach man kkil ta ri jetaq uq'ij?
²Ri e'itzel taq winaq kkisilob'isaj ri retal ulew,
 ke'kilaq'aj ri jupuq taq awaj e ri ajuqu'.
³Kkik'am ub'ik ri kib'urix ri eminorib',
 kkik'am pa prenta ri ub'oyix ri malka'n chichu'.
⁴Ri e'ajmolol pwaq pa taq b'e rajawaxik kkijam kan ri jetaq b'e,
 chi pa junam, ri emeb'a'ib' ek'o pa ri amaq', rajawaxik kkik'u' kib'.
⁵Jacha kkib'an ri eb'urix pa ri tz'inalik ulew, ke'el uloq che utzukuxik kichak,
 chi aq'ab'il are kkitzukuj ri kiwa,
 e b'enaq'ij are kkitzukuj ri kaxlanwa kech ri ekalk'uwa'l.
⁶Weri', rumal rech che kechakun pa ri rulew jun itzelalaj winaq,
 kkitzukuj poch'ol pa ri rulew ri itzel winaq.
⁷Chaq'ab' ech'analik kekanajik, man k'o ta katz'yaq,
 man k'o ta kiq'u' chuwach ri tew.
⁸Kemu'mutik rumal ri jab' k'o pa taq ri juyub'
 e rumal rech che man k'o ta kkito' wi kib', kkiq'aluj kib' cho taq ri ab'aj.
⁹Ri e'itzel taq winaq kkitoqij ub'ik ri minor cho wi uwok'u'x unan
 ri inlaj unuch' ri meb'a', kuya' ub'ik pa prenta.
¹⁰Ech'analik, man k'o ta katz'yaq;
 kenumik aretaq chi' kkiwerek' ri joytaj triko.
¹¹Paq'ij ek'o chuxo'l keb' xan;
 kkuyitz'ej ruk' ri kaqan ri uva e kchaqijkichi'.
¹²Chi pa ri tinimit ktatajik kejielowik ri tajin kekamik,
 ri esoktajinaq, kkiraqej kichi' arech keto'ik.
 K'atek'uri', ri Dyos, sor' kub'an chuwach ri kich'ab'al.

- ¹³Enik'aj chik, kewa'laj chrech uk'ule'laxik ri saqil;

- man keta'm taj ri jetaq ub'e; xoquje' man keb'e ta pa ri ub'e ri are'.
- ¹⁴Maja' ksaqarik aretaq chi' kwa'lajik ri kamisanel
che ukamisaxik ri meb'a' e ri choqi'naq chi' ruk' ri urajawaxik.
Chaq'ab' ktzukunik ri elaq'om.
- ^{16a}Pa q'equ'm kuwor ri jetaq ja.
- ¹⁵Ri ajmakunnel ruk' ixoq, ralawchim kok may e kub'ij:
«Man k'o ta jun winaq kinril wa'», e kuch'uq ri upalaj ruk' jun payu'.
- ^{16b}Paq'ij kkik'u kib'
ri jachintaq man kkaj taj kketa'm ri saqil.
- ¹⁷Chkech konojel ri e'are', ri aq'ab'il jun muj chkech,
rumal rech che kkixib'ij kib' chuwach ri umu'j ri kamikal.
- ¹⁸Rumal rech che xaq kale'w puwi' ri jetaq ja',
kyaqsaqarisam ri jetaq umeb'il,
man kechakun ta chik pa ri rulew tikonb'al u'uva.
- ¹⁹Jacha ri q'aq' e ri saq'ij che kkijik' ri ja pa ri saq tew,
jeri' uk'amik ub'ik kub'an ri kamikal, ri ajmakunel winaq.
- ²⁰Xoquje' ri xya'ow cho usantil kusach uwach, ki' kkina' ri xjut, ksach uwach,
man k'o ta kna'tisan rech e kjikaxik jacha jun che', ri etzalal.
- ²¹Rumal rech che kub'an k'ax chrech ri mencho'r ixoq,
e man kel ta uk'u'x chrech ri malka'n ixoq.
- ²²Kne'b'a' ri Are' ke'uchapo ruk' uchoq'ab',
chi xaqte' kpetik e kuresaj ub'ik ri uk'aslemal.
- ²³Ri Dyos xub'an chrech che kuk'ub'a' uk'u'x chrij ri uk'aselamal,
k'atek'ut, ri uwoq'och, kunik'oj ri jetaq ub'e.
- ²⁴Nimal xuna' xa pa jun uchanim, e man k'o ta chik ri are',
xeq'ajik e xe'chaqijirik jacha jun q'ayes,
e xechoy ub'ik jacha kb'an chrech ri triko.
- ²⁵Man jeri' taj. ¿Jachin kkowinik kuk'utu ri nutzij che man tzij taj,
e jachin kkowinik kutzalij uwach ri nutzij?

Ri b'ixonik chrech ri ukowinem ri Dyos

25¹Ri B'ildad ri ajsu'aj, kcha'wik e kub'ij:

- ²Ri Dyos, jun ajawinel che kxib'ix ib' chrech ri uchuq'ab',
ri Are' che kukoj ri rajawaremal pa taq ri juyub'.
- ³¿La k'o jun kkowinik kerejalaj ri erachi'l erech ch'o'j?
¿Jachin man kpe ta uloq ri ukaypa' ri are' chrij?
- ⁴¿La kkowin jun winaq kuchomaj che suk' ri are' chuwach ri Dyos?
¿La ch'ajch'oj ri' ri jun che xa'lax ruk' ixoq?
- ⁵Xoquje' ne' ri ik' man kch'ub'lin taj,
xoquje' ri jetaq ch'imil man ech'ajch'oj taj chuwach ri Are'.
- ⁶¿Je' nak'uri' ri winaq, ri are' che jumalaj ixjut,
ri are' che uk'ojol achi, ri are' che jun ixjut?

Ri Job' kub'ij che ri B'ildad xaq pa kyaq'iq' kch'aw wi

26¹Ri Job' kch'awik e kub'ij:

²Jeru' uto'ik ri tuqe'r winaq,

ri ukolik ri winaq che man k'o ta chi uchuq'ab'!

³Utzalaj upixb'axik xab'an ri winaq che man k'o ta reta'mab'al,
xak'utu che nimalaj katno'jinik!

⁴¿Jachin xach'ab'ej?

¿Jachin xb'in chawech arech jewa' katch'awik?

⁵Ri jetaq mu'j keb'irb'itik chuxe' ri uwachulew,
ri jetaq ja' e ri k'o chupam ri ja' sib'alaj kkixib'ij kib'.

⁶Chuwach ri are', ch'analik ri Se'ol,
ri kajawinem ri esachinaq q'alaj chuwach ri are'.

⁷Ri are' kulik' ri Urox Uxkut Kaj chuwach ri jamalik,
xekelik ri uwachulew pa ri jamalik.

⁸Ri are' kutz'apij ri jetaq ja' pa ri sutz',
e ri sutz' man ktzaq ta uloq rumal ri ra'lal.

⁹Ri are' kuch'uq uwach ri nimalaj ik'
e kulemej chuwach ri sutz'.

¹⁰Ri are' xukoj jun setesik che uq'atexik ri jetaq ja',
xopanik chi pa ri uk'isb'al ri saqil e ri q'equ'm.

¹¹Ri jetaq raqan ri kaj keb'irb'itik,
e sib'alaj kkixib'ij kib' aretaq chi' kyajanik ri are'.

¹²Ruk' ri uchuq'ab', kujach uwach ri Polow,
ruk' ri uno'jinik, xub'an k'ax chrech ri Rajab'.

¹³Ri ruxlab'al xusaqarisaj ri Kaj,
ri uq'ab' xuchup uwach ri jun Kumatz che kanimajik.

¹⁴Ronojel weri', are wa' ri uchak ub'anom,
e chech weri', ri uj xa jub'iq' kqach'ob'o.

¿Katek'ut, ri ujanininb'al ri ukaqulja, ¿jachin kkowin che utayik?

Ri Job' che suk' winaq kuk'am uwach ri ukowinem ri Dyos

27¹K'atek'uri', ri Job' kch'aw chi jumul e kub'ij:

²Qastzij nak'ut che k'aslik ri Dyos, ri are' man kraj taj kuya' ri suk'il chwech,
qas tzij pa ri ub'i' ri Shadday, ri are' xinuya pa ri k'achaqi'jchi',

³chi k'ate' na kk'o'ji jub'iq nuk'aslemal,
e chi k'ate' na kk'o'ji' ri ruxlab'al ri Dyos pa ri nutza'm,

⁴ri nuchi' man kub'ij ta ri' jun tzij che man utz taj,
ri waq' man k'o ta tzij ri' kub'ij che man tzij taj.

⁵Ri in, man kinb'ij ta wa' che utz ri kib'ij,
chi pa ri k'isb'al wuxlab'al, kinb'ij na wa' che ri in, in suk' winaq.

⁶Ko nuchapom che ri in, in suk' winaq e man kink'ex ta wa' ri nutzij;
ri wanima' man kk'ix ta chrech ri nuk'aslemal.

⁷Ri nuk'ulel, utz ri' jeri' kuriqo jacha ri kuriq ri ajb'anal k'ax,
e jachin ri kch'o'jin wuk', utz ri' jeri' kuriqo
jacha ri jun winaq che man suk' winaq taj!

⁸¿Jas k'u ri uch'akoj kreye'j ri ajb'anal k'ax aretaq kuk'omij

- e kujach ri uk'asemal chrech ri Dyos?
⁹¿La kuta puch ri Dyos che kjiq'ijatik,
 aretaq chi' kpe k'ax puwi'?
- ¹⁰¿La ruk' puch ri Shadday uriqom ri utzil?
 ¿la ronojel mul puch xuk'omij chrech ri Dyos?
- ¹¹Ri in kink'ut na wa' chiwach ri ub'antajik ri Dyos,
 man k'o ta jun uchomanik ri' ri Shadday kink'u'o.
- ¹²K'atek'uri', we ri ix, iwonojel iweta'm chi weri',
 ¿jas k'u upatan wa' we itzij ri' che xaq ksach ub'i uwach?
- ¹³Are wa' ri rechb'al kuya ri Dyos chrech ri winaq ajb'anal k'ax
 are wa' ri rechb'al ri winaq ajb'anal k'ax kuriq puq'ab' ri Shadday.
- ¹⁴Kn'eb'a ek'ya ri e'uk'ojol,
 ri e'are' xaq keqaj ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j,
 e ri erija'al man kkiriq ta kiwa' ri' chuwach ri wi'jal.
- ¹⁵E ri jachintaq keto'taj kanoq kemuq ub'i ri' rumal ri b'inel yab'il
 e ri melk'an kixoqilal kanoq man k'o ta ke'koq'ej ri'.
- ¹⁶We kumulij ri upwaq jacha umulixik ri poqlaj,
 e we kumulij k'ya taq atz'yaq.
- ¹⁷¿Chumulij b'a'!: Jun suk'alaj winaq ri' kkojowik,
 jun suk'alaj winaq krechb'ej ri' ri saq pwaq.
- ¹⁸Xuyak jun rachoch che jacha ukem am,
 jacha jun kab'al ri to'b'al rib' xuyako.
- ¹⁹K'isb'al mul wa' q'inomalaj winaq kkotz'i'k;
 aretaq chi' kujaq chi jumul ri uwoq'och, man k'o ta chi ri' ri jastaq rech.
- ²⁰Xas paq'ij wi kuriq ri k'ax,
 e chaq'ab' jun nimalaj kyaqiq' kk'amow ub'ik.
- ²¹Ri kyaqiq' kpe pa ri relb'alq'ij kuk'am ub'ik ri are' e ksach ub'ik uwach,
 kujik'ej ub'ik pa ri uk'olb'al jawi' jeqel wi.
- ²²Man kutoq'ob'isaj ta uwach, kch'ay ri are',
 ri are' kanimaj chuwach ri q'ab'aj che tajin kuk'ajisaj uwach.
- ²³Chkipaq'apa' b'a' ri kiq'ab' chuwach ri uk'isik tzij chrij,
 chkixulq'ab'ej b'a' xaq jawije' kb'e wi ri are'.

Ri No'jib'al che man kkowin ta ri winaq kuriqo

- 28**¹K'olik ri uk'olb'al ri saq pwaq jawi' kriqitaj wi
 k'olik ri k'olb'al jawi' kch'ajch'ob'exik wi q'an pwaq.
- ²Ri ch'ich' kesax pulew,
 ri ab'aj che kja'risaxik kub'an kob're.
- ³Xch'ob'tajik ri uk'u'm ri q'equ'm,
 kk'otik chi pa ri k'isb'al retal, ri jun q'equ'm e q'eqalaj ab'aj.
- ⁴Ekaxlan taq winaq kkik'ot ri nimalaj taq siwan,
 pa ri jetaq k'olb'al jawije' man ek'o ta winaq eq'axinaq
 kkitzayej kib' naj chkech ri winaq.
- ⁵Ri ulew che kutzuq ri winaq,
 kub'an k'ax ruk' ri q'aq' che k'o chuxe'.
- ⁶Ri ab'aj k'o chuwach ulew, chila' kriqitaj wi ri ab'aj safiro,

- e chila' k'o wi' t'ort'aq taq q'an pwaq.
- ⁷Ri jun b'e ri', ri k'uch man reta'm taj kb'e chila',
xoquje' man rilom ta we b'e ri' ri uwoq'och
ri chikop ajuwokaj ajtijel kaminaq ti'j.
- ⁸Ri enimalaj taq chikop man kixaq'alb'em taj we b'e ri',
ri koj mawi q'axinaq waral.
- ⁹Ri achi kuchap puq'ab' ri saqchoq' che ub'anik ri ch'o'j,
kub'irb'a' ri utikb'alil ri jetaq juyub'.
- ¹⁰Kuk'ot jetaq nimaja' cho taq ri ab'aj,
chi jaqalik ri uwoq'och che utzukuxik ronojel ri je'likalaj taq jastaq.
- ¹¹Kutzukukej ri b'ulb'u'x jawi' kk'iy uloq ri jetaq nimaja',
e kresaj uloq cho saq ri jastaq che awatalik kanoq.
- ¹²K'atek'ut ¿jawi' petinaq wi ri No'jib'al?
¿Jawije' ri' k'o wi ri No'jinik?
- ¹³Ri winaq man kuch'ob' ta ri ub'e
man kriqitajik taj cho ri uwachulew jawi' ek'o wi ri ek'aslik winaq.
- ¹⁴Kub'ij ri Siwan: «¿Man k'o ta ri are' waral wuk' ri in!»
e ri Polow xoquje' kub'ij: «¿Man k'o ta waral wuk' ri in!»
- ¹⁵Jun winaq man kkowin taj kuloq' ri b'e ri' ruk' ri ch'ajch'ojalaj q'an pwaq,
xoquje' man loq' taj ktoj ruk' ri saq pwaq,
- ¹⁶xoquje' man kjunamitax taj ruk' ri q'an pwaq Ofir,
ruk' ri ab'aj agata on ruk' ri ab'aj safiro.
- ¹⁷Man kjunamitaj ta ruk' ri q'an pwaq on ruk' ri saqchoq',
xoquje' man loq' taj kk'ex ruk' qumub'al
che b'anom ruk' ch'ajch'ojalaj q'an pwaq.
- ¹⁸Man kjunamitaj ta ruk' ri kyaq ab'aj kriqitaj pa ri polow on ruk' ri saqchoq',
are utz ri' che kchap ri No'jib'al chuwach che are kchap ri je'likalaj taq ab'aj.
- ¹⁹Man kjunamitaj ta ri rajil ruk' ri ab'aj topasi'o kpe pa ri Kush,
xoquje' man kjunamitaj ta ruk' ri cha'jch'ojalaj q'an pwaq.
- ²⁰K'atek'uri', ¿jawije' kpe wi ri No'jib'al?
¿Jawije' jeqel wi ri eta'mab'al?
- ²¹Kuk'u' rib' chuwach ronojel uwoq'och awaj che k'aslik,
xoquje' kuk'u' rib' chkiwach ri chikop ajuwokaj.
- ²²Ri Sachib'al Ib' e ri Kamikal kkib'ij:
«Ri uq'ijil ri ub'i' xaq utzijol qatom».
- ²³Xuwi ri Dyos reta'm jawi' k'o wi ri ub'e
xuwi ri are' reta'm jawi' k'o wi.
- ²⁴Rumal rech che ri are' kusiqo chi pa ri uk'isb'al retal ulew
e ronojel krilo ri k'o chuxe' ri kaj.
- ²⁵Aretaq chi' xraj kuya' ra'lal ri kyaqiq',
e xuk'utu ri retal ri jetaq ja';
- ²⁶aretaq chi' xupixb'aj ri jab',
aretaq chi' xuya jun ub'e ri kuypa',
- ²⁷k'atek'uri', pa we jun uchanim ri' xrilo e xretaj,
xok chrech unik'oxik e xreta'maj uwach ri are'.
- ²⁸Xub'ij chrech ri winaq:
«Chawilampe', ri kuna' rib' ri ajaw chuwach, are ri No'jib'al;

e aretaq chi' kanimaj jun chuwach ri itzel, are nak'uri' ri no'jinik».

Ri jetaq kuch'a ri Job' e ri uto'ik rib' kub'ano

Ri ojer taq tzij

29¹Ri Job' kch'aw pa jujun tzij e kub'ij:

²Jachin kb'anowik weta kintzalij pa ri nuk'aslemal rech ri jetaq ik' kanoq,
weta kintzalij pa ri jetaq q'ij jawi' inuk'olom ri Dyos xe'rajan uq'ab'

³aretaq chi' kch'ub'lin ri uchajb'al puwi' ri nujolom
e ri usaqil xuk'am nub'e pa ri q'equ'm?

⁴Ayum! weta kintzalij chi na pa taq ri uq'ijil ri nuk'aslemal aretaq chi' kjalatajik,
kixaq ri jetaq che' aretaq chi' ri Dyos usutum rij ri wachoch,

⁵aretaq chi' ri Shadday k'o wuk' ri in
e ri ewalk'uwa'l ek'o wuk' ri in;

⁶aretaq chi' ri waqan ke'atin pa ri leche,
e aretaq chi' kb'elel uloq ri onto cho taq ri ab'aj!

⁷We ri in xinell ub'ik chuchi' ri tinimit,
e k'atek'uri' xinkoj ri nutem pa ri k'ayb'al,

⁸ri alab'om aninaq kkijam ri nuk'olb'al,
ri eri'j taq winaq kewa'lajik e ketak'i'k.

⁹Ri winaq che nim kib'antajik, ketani' chrech ri kitzij
e kkitz'apij ri kichi' ruk' ri kiq'ab'.

¹⁰Ri kich'ab'al ri ek'amal taq b'e man kel ta chik
e ri kaq' xunak' rib' pa ri kija'aj.

¹¹Aretaq chi' ri winaq kkita ri nutzij, nimalaj taq utzil kkib'ij chwech,
e jachin winaq kinrilo, kokik q'axel tzij panuwi'.

¹²Rumal rech che ri in kinto' uwach ri meb'a' winaq che k'o pa ri k'ax
xoquje' kinto' uwach ri minor che man k'o ta uchuq'ab'.

¹³Ri utewchi'nik ri winaq kkamik kqaj chwij ri in
e ri in xintzalij ri ki'kotemal pa ri ranima' ri malka'n ixoq.

¹⁴Ri in jacha watz'yaq xinb'an chrech ri suk'il,
e jacha nuq'u' e nukapraj xinb'an chrech ri jikommal.

¹⁵In, ri inuwoq'och ri moy,
in ri in kaqan ri ech'oko' winaq.

¹⁶In, ri in kitat ri emeb'a'ib'; e in, xinnik'oj rij ri q'atojtzij
xb'an chrij ri winaq che man etamatal ta uwach.

¹⁷Ri in xinjoq'ipij ri uware ri winaq ajb'anal k'ax,
xintoqij pa ri uware ri jastaq xuchapo.

¹⁸K'atek'uri', kinb'ij chb'il wib':
«Ri in sib'alaj in ri'j winaq chi wa' kinkam pa ri nusok,
kinnimarisaj wa' ri jetaq nuq'ij jacha ri sanyeb'.

¹⁹Ri urab' ri nuk'aslemal naj b'enaq wi pa ri ja',
ri xaqq'aj kqaj ch'aqb' cho taq ri nuxaq.

²⁰Ronojel mul wa', ri nuq'ijil kub'an k'ak' wuk' ri in,
e ri nuch'ab' kk'o'ji' chi jumul uchuq'ab' wa' pa nuq'ab'».

²¹Man kech'aw ta chik che re'yexik ri nutzij
matzalik kekanaj kanoq che utayik ri pixab'anik kinya'o.

- ²²Kkitatab'ej ri nutzij,
man k'o ta jun winaq kch'awik che ri utayik,
e kch'etetik ri nutzij pakiwi'.
- ²³Kkeye'j nutayik jacha keye'j ri jab',
kk'ab'a' ri kichi' chrech ri nutzij jacha
kb'an chreye'xik ri jab' che knajtajik kpetik.
- ²⁴We ktze'n ri nupalaj chkiwach, man kkikoj taj che tajin kintze'nik,
nim kkil wi ronojel toq'ob' che q'alaj cho ri nupalaj.
- ²⁵Kink'ut ri b'e chkiwach aretaq chi' in t'uyul chkiwach,
in jacha jun ajawinel che in tak'al panik'aj chkech ri achijab' erech ch'o'j,
e xe'ink'am ub'ik pa ronojel k'olb'al xaq jawije' xwaj ri in.

Ri k'ax uchanim ri'

- ³⁰¹K'atek'uri', uchanim ri', chkitz'e'j b'a nuwach
ri ek'ojlab' taq alab'om chnuwach,
ri e'are' che e'itzel taq winaq ri ekitat chnuwach,
e che man taqal ta chkij ke'ikoj chkixo'l
ri enutz'i' ek'o kuk' ri ejupuq taq nuchikop.
- ²Jas ta ne' upatan ri uchuq'ab' kiq'ab' chwech?
ri e'are' man k'o ta chi kichuq'ab',
- ³xaq etuqa'r chik rumal man k'o ta kiwa e rumal ri numik,
rumal che xkik'ux ri chaqi'jalaj ulew
chaqi'jalaj ulew che k'isinaq tzij puwi' e jun ulew rech k'ax;
- ⁴xkimol ri q'ayes pa ri jetaq k'im
are kiwa ri urab' taq che'.
- ⁵Xe'esax ub'ik ri e'are' chkixo'l ri siwantinimit,
e chkij ri e'are' kraqaqexik chi'aj jacha ri uraqik chi'aj kb'an chkij ri elaq'omab'.
- ⁶Ejeqel chuchi' ri jetaq siwan,
ejeqel pa taq pek on xo'l taq ab'aj.
- ⁷Kewinik xo'l taq ri k'im jacha echikop,
kkimululej kib' chuxe' ri jetaq k'ix.
- ⁸Ekik'ojol ri winaq che eb'anal taq k'ax, ewinaq che man k'o ta kib'i',
ri ulew ke'uk'yaq ub'ik ri e'are'.
- ⁹E uchanim ri', ri e'are' keb'ixon panuwi' ri in.
e'are' e'are' kkitze'j nuwach uchanim ri'!
- ¹⁰Kkixib'ij kib' chwech e naj kek'o'ji' wi uloq chwech,
e man k'ota na'tal chkech ri e'are' kinkichub'aj uloq chnupalaj.
- ¹¹Ri Dyos xutzaqopij ri nukolob' e xinumoch'orisaj ri in,
e ri e'are' man kinkinimaj ta chik.
- ¹²Pa ri wikyaq'ab' kewa'lajik jumulaj winaq,
kipak ri kib'e arech kinkichapo.
- ¹³Kkitz'apij chnuwach ronojel ri jetaq nub'e,
kkito' kib' arech kinkisacho e man k'o ta jun winaq ke'utak'ab'a' ri e'are',
- ¹⁴ke'ok uloq pa jun nimalaj b'e
nojimal xepe uloq chuxe' ri wilitajinaq taq xan.

- 15 Ri t'ort'a'q taq ulew ketzalij uloq chwij ri in,
ri kyaqiq' xuk'am ub'ik ri saqalaj nutzij,
ri nukolotajem xsach ub'ik jacha jun sutz'.
- 16 K'atek'uri', uchanim ri' tajin kaja'r ub'ik ri nuk'aslemal,
ri k'axalaj taq q'ij tajin kinupitz'itz'ej.
- 17 Chaq'ab', ri k'ax kuwor ri nub'aq
e rumal ri jetaq ch'a'k k'o chrij ri tz'umal, man kinwar taj.
- 18 Ruk' k'ax, ri Dyos kinuchap chrech ri watz'yaq,
kinumat'ej chnuqul ruk' ri nuqu'.
- 19 Xinuk'yaq ub'ik pa ri xoq'o'l,
in jacha poqlaj e in jacha chaj.
- 20 Ri in kinwin chawij e ri at man katzalijisaj ta uwach ri nutzij;
ri in k'intak'ab'a' wib' chawach e ri at man k'o ta kinawilo.
- 21 Ri at, xatk'extajik wuk' ri in, k'ax kab'an chwech,
ri kowalaj aq'ab' kukoq uchuq'ab' panuwi' in.
- 22 Ri at kinak'am ub'ik pa ri kyaqiq'
e kinayakya' ruk' ri nimalaj jab'.
- 23 Je' nak'ut, ri in weta'm che kinak'am ub'ik pa ri kamikal,
chila' jawi' kkiriq wi kib' konojel winaq.
- 24 K'atek'ut ¿la man xinlik' ta ri in ri nuq'ab' chrech ri meb'a',
aretaq chi' ri are' k'o pa ri k'ax e xuta' ri suk'alaj q'atoj tzij chrij?
- 25 ¿La man xinoq' ta ruk' ri jachin tajin kuriq k'ax pa ri uk'aslemal?
¿La man xintoq'ob'isaj ta uwach ri meb'a'?
- 26 Ri in are tajin weye'm ri utzil e are xpe ri k'ax chwij;
are weye'm ri saqil e are xpe ri q'equ'm.
- 27 Xas pa junalik kq'aq'anik ri nupam,
xopanik ri k'axalaj taq q'ij.
- 28 Xas man k'o ta wi ri q'ij e ri in xinq'eqarik,
we xintak'i' pa ri mulin ib', xuwi rumal che are kawaj kinraqaqej nuchi'.
- 29 Ri in xinnuxik in kachalal ri eyo'k,
e in kachi'l ri avestrus.
- 30 Xq'eqarik ri nutz'umal chwij,
ri jetaq nub'aq xek'atik rumal ri nimalaj q'aq'.
- 31 Ri nuq'ojom xuwi utz chrech ri b'ix rech k'isb'al k'u'x,
e ri nusu' xuwi utz chrech ri kich'ab'al ri winaq erech oq'ej.

Ri Job' kuto' rib' chuwach ri Dyos

- 31¹ Ri in xinb'an jun chapb'alq'ab' ruk' ri jetaq nuwoq'och,
che ri in man k'o ta chi kinwil apanoq jun q'apoj ali.
- 2² ¿Jas k'uri' ri jachanik kub'an uloq ri Dyos ajsik?
¿Jas ri echb'al kutaq uloq ri Sadday chi chikaj uloq?
- 3³ ¿La man are taj che kuk'is ri tzij puwi' ri winaq che man suk' taj
e la man are ta kuya ri k'ax chkech ri e'itzel taq winaq?
- 4⁴ ¿La man kril ta ri are' ri nub'e?
¿La man krejalaj ta ronojel ri xaq'b'al waqan?

- 5; La inb'ininaq in ruk' ri jastaq che man tzij taj?
 ¿La xintzaq apan ri waqan ruk' ri man tzij taj?
- 6; Chinupaja' b'a ri Are' pa ri tz'aqatalaj pajb'al:
 chuch'ob'o' b'a' ri Dyos ri nusuk'il!
- 7; We ri uxaq'b'al waqan xuya' kan ri suk' b'e,
 we ri nuwoq'och xuk'am ub'ik ri wanima',
 we pa nuq'ab' k'o jun jas uwach che man ch'ajch'oj taj,
- 8; chutija' b'a jun chik ri jastaq che xintik ri in
 e chb'oqtajoj b'a' ri k'ak' taq nutux!
- 9; We ri wanima' xch'akatajik rumal ixoq,
 we xink'ak'alanik ukoq chuchi' rachoch ri wachi'l,
- 10; chchakun b'a' ri wixoqil ruk' jun chik winaq che man kuch'ob' ta uwach,
 e nik'aj taq winaq chik chekotz'ol b'a' ruk' ri are'!
- 11; Rumal rech che kb'antaj ri' q'atojtzij chrech ri man utz taj,
 jun makaj na k'uri' chuwach ri suk'il,
- 12; jun q'aq' na k'uri' che kuporoj ub'ik chi k'ate' na ksachik ronojel
 e kuk'is tzij ri' chrij ronojel ri nuch'ako.
- 13; We ri in xinwetzelay uwach ri taqal chrij ri nupataninel,
 on ri taqal chrij ri numokom ixoq aretaq chi' xech'o'jinik chwij,
- 14; ¿jas k'uri' loq' kinb'ano aretaq chi' kpe uloj ri Dyos chwij?
 ¿Aretaq chi' ri are' kunik'oj rij jas k'u kinb'ij ri'?
- 15; ¿La man ejunam taj xe'ub'an ri e'are' cho kisantil in jacha ri in?
 ¿La man junam taj xub'an ri Dyos chqech cho ri uwo'uk'ux?
- 16; ¿La man xinwil ta apanoj ri kirajawaxik ri etuqa'r taq winaq?
 ¿La man xinya' ta apan rech ri malka'n chichu'?
- 17; ¿La nutukel xintij ch'aqap nukaxlanwa
 e man xinya ta apan rech ri minor?
- 18; Chi aretaq chi in ala, ri Dyos xinuk'iysaj jacha nutat ri are',
 xuk'am nub'e chi cho ri nusantil uloj!
- 19; ¿La xinwil in jun meb'alaj winaq che man k'o ta ratz'yaq,
 jun meb'a' che ch'analik man k'o ta uqu',
- 20; che man kinutewchi'j taj pa ri ranima' uloj,
 che ri rismal nuchij ri in xe'umiq'irisaj ri e'are'?
- 21; ¿La xinyak ri nuq'ab' chrij jun minor,
 rumal rech che ri in weta'm che k'o nuchuq'ab' chuchi' tinimit?
- 22; Chq'ipitaj b'a' ri ub'o'jal wij chech ri nujolom
 e ri nuq'ab' chq'ajtajoj ub'ik chech ri nuteleb'!
- 23; Rumal rech che ri Dyos kuk'ajisaj wa' nuwach ruk' ri k'ax,
 ri in man loq' ta ri' kinkanajik chuwach ri nimalaj ub'antajik.
- 24; ¿La xinjikib'a nuk'ux chrij ri q'an pwaq
 e la xinb'ij chrech ri ch'ajch'ojalaj q'an pwaq: «At ri atto'l wech?».
- 25; ¿La xinki'kot puch ri in rumal che k'o sib'alaj nujastaq,
 la xinki'kot puch rumal ri nuq'inomal xuch'ak ri nuq'ab'?
- 26; ¿La aretaq chi' xinwil ri q'ij che je'likalaj kka'y uloj,
 e ri ik' che je'likalaj ub'anom aretaq chi' kutij anim,
- 27; la pa uwatalik puch xch'akatajik ri wanima'

- arech ruk' ri nuq'ab' kintaq apan jun utz'umanik?
²⁸Xoquje', weri' jun itzelalaj makaj nak'uri'
 rumal rech che ri in xinwetzelay nak'uri' ri Dyos che nimalaj ub'antajik.
²⁹¿La xinki'kot rumal ri k'ax xuriq ri nuk'ulel?
 ¿La xjoror chrech ri wanima' aretaq chi' xpe ri k'ax chrij ri are'?'
³⁰¡Ri in, che man xinya' ta alaj chrech ri waq' arech kmakunik,
 arech kuch'a' ri nuk'aslemal ruk' k'axalaj taq tzij!
³¹¿La man xkib'ij ta ri winaq ri ek'o pa ri wachoch:
 «La k'o jun winaq che man xunojisaj ta rib' ruk' ri wa' k'o pa ri umexa ri are'?»
³²Man k'o ta jun kaxlan winaq che xwar kanoq cho ri raxq'ab',
 ri are' utorom ri uchi' rachoch chrech ri xaq ok'owel xaq b'innel winaq.
³³¿La xink'u' in ri jetaq numak chkiwach ri winaq,
 la xinuk'u' ri numak chnuchupam uloq
³⁴rumal rech che kinxib'ij wib' kinkitzijoj ri winaq,
 on rumal che kinchomaj kketzelaj nuwach ri ewachalal,
 e man kinch'aw ta chik e man kinkoch' ta chik kinel ub'ik chuchi' ri tinimit?
³⁵¡Ayum! ¿Jachin kb'anow ri' arech ktatab'exik ri nutzij?
 Are wa' ri k'isb'al nutzij: ¿chatzalijsaj b'a' ri atzij chwech Shadday!
 Ri wuj che xutz'ib'aj na ri' nuk'ulel,
³⁶ri in kwaj kinweqaj ub'ik chub'o'jal wij,
 kwaj kinxim cho ri nujolom jacha jun wiqib'al nujolom.
³⁷Chech ri Are' kinjach ronojel ri uxaq'b'al waqan xintzaq pa ri nuk'aslemal
 e kinopan ri' ruk' ri are' in jacha jun winaq che nim nub'antajik.
³⁸We ri ulew xuraqagej uchi' chwij ri in
 e ruk' ri ulew xe'oq'ik ri jetaq q'e't,
³⁹rumal che xintij ri jetaq uwach e man xintoj taj,
 on rumal ne' che xinkamisaj ri rajaw,
⁴⁰pa ri uk'olb'al ri triko are chk'iy b'a' ri k'ix
 pa ri uk'olb'al ri salwa' are chk'iy b'a' ri q'ayes!
 Are wa' ri k'isb'al utzij ri Job'.

Ri jetaq utzij ri Elihu

32¹Ri e'oxib' achijab' ri', man k'o ta chi xkib'ij chrech ri Job', rumal rech che ri are' ukojom rib' che suk'alaj winaq. ²K'atek'ut, ri Elihu xyakataj ri uq'a'a'l royowal, ri are' che uk'ojol ri B'arake'el ri ajb'usita, che k'o chkixo'l ri ujuq'at ri Ram. Kub'iq'ej ri royowal chrij ri Job' rumal rech che ri are' kub'ij che ri utzij k'o reqe'le'n chuwach ri Dyos; ³xoquje' kub'iq'ej royowal chkij ri oxib' rachi'l rumal che man xkiriq ta chik jas ri kkib'ij chrech chuwach ri tzij xub'ij, e xa jek'uri' k'ax xkanaj kanoq ri Dyos. ⁴Aretaq chi' ri e'are' tajin kech'aw ruk' ri Job', ri Elihu xreye'j, man k'o ta xch'awik, rumal rech che ri e'are' e'are' enim winaq chuwach ri are'; ⁵k'atek'ut, aretaq chi' xrilo che ri e'oxib' achijab' ri' man k'o ta chi xkib'ij, xyakataj royowal. ⁶Xch'awik ri are', ri Elihu, uk'ojol ri B'arake'el ri ajb'usita e kub'ij:

Ri in, xa in jun ala e ri ix, ix nim taq winaq chik;
 rumal k'uri', ri in kinna' wib' e kinxib'ij wib',
 we kinya ub'ixik chiwech ri kinno'jinik.

- ⁷Ri in kinchomaj: «Are kch'aw wa' ri jetaq ujunab' ri ri'job'ik,
 ri k'i taq junab' kuk'ut na ri' ri kno'jinik».

- ⁸Qastzij nak'ut, xa jun xut'uj ruk' ri winaq,
are ri ruxlab'al ri Shadday ri kya'ow ri eta'mab'al.
- ⁹Man are' ta ri k'ya ujunab' jun winaq kya'ow ri retamab'al,
man e'are ta ri eri'j winaq keta'm jachike ri suk'il.
- ¹⁰Rumal k'uwa' xinb'ij: chitatab'ej ri nutzij,
xoquje' ri in, kink'ut na wa' ri kinno'jinik.
- ¹¹Chi uchanim na ri, ri in xinweye'j ri itzij kib'ij,
xinjaq ri nuxikin chrech ri itzij kib'ij,
aretaq chi' tajin kitzukuj ri kib'ij.
- ¹²Xintab'ej ri itzij xib'ij.
K'atek'uri', kinwilo che man k'o ta jun chiwech k'o kub'ij chrech ri Job',
man k'o ta jun chixo'l ri ix kub'ij chrech che man utz taj ri utzij kub'ij.
- ¹³Xa jek'uri' mib'ij b'a': «Ri uj xriqitaj qumal ri no'jib'al;
xuwi ri Dyos kujutijoj, man jun winaq taj».
- ¹⁴Ri in, man kintiqej ta uwach ri tzij jacha ri nik'aj tzij ri',
man kintzalejisaj ta uwach ri utzij ruk' ri itzij ix.
- ¹⁵Xixch'akatajik, man iweta'm ta chik jas ri kib'ij;
man kiriq ta chik jas ri tzij kib'ij.
- ¹⁶Ri in xinweye'j na! E rumal rech che man kixch'aw ta chik,
rumal rech che man kiriq ta chik jas ri kib'ij,
- ¹⁷xoquje', ri in xaq pa nutukel wi kintzalejisaj na uwach ri tzij,
xoquje' ri in, kink'ut na ri kinno'jinik.
- ¹⁸Ri in, in nojinaq chrech ri tzij,
chnupam k'o jun q'aq' che kinutaqchi'j kinch'awik.
- ¹⁹Chnuk'u'x k'o jun jacha k'ak' amaja' che tajin kutzukuj ub'e kel uloq
che kupoq'isaj ri jetaq k'ak' k'olb'al amaja'.
- ²⁰Kinch'aw na arech kkub'i' ri nuk'u'x,
kinjaq na wa' ri nuchi' e kinb'ij na nutzij.
- ²¹Man kinya ta nuwach ruk' jun winaq,
man kinb'ij ta ri' nik'aj utz taq tzij chrech jun winaq.
- ²²Ri in man weta'm taj kinb'ij nik'aj utz taq tzij chrech jun winaq,
rumal rech che ri k'iysanel wech chi aninaq ri' kinukamisaj ub'ik ri in.

Ri nimal kuna' ri Job'

- 33**¹K'atek'ut, chawaj b'a ri at Job', chatatab'ej b'a' ri nutzij,
chatak'ab'a' b'a' ri axikin chrech ri jetaq nutzij.
- ²Chawila'a b'a' che xinjaq ri nuchi'
e kch'aw uloq ri waq' pa ri nuja'aj.
- ³Ri usuk'il ri wanima' kub'ij na ri' utz taq tzij,
ri nuchi' kub'ij na wa' ri saqalaj tzij.
- ⁴Are ri ruxlab'al ri Dyos xinb'anowik,
are ri ruxlab'al ri Shadday xya'ow ri nuk'aslemal.
- ⁵We katkowinik, chatzalijsaj b'a' uwach ri nutzij!
Chasuk'umaj b'a' awib' chnuwach ri in.
- ⁶Chawilampe'!, chuwach ri Dyos, ri in, in junam awuk' ri at,

- xoquje' ri in xintz'aqik ruk' ulew.
- ⁷Rumal k'uri', man k'o ta rumal ri' kaxib'ij awib' chnuwach,
man al ta ri' ri nuq'ab' chawij.
- ⁸Xuwi xatkowinik xab'ij cho taq nuxikin
–rumal rech che xinto ri katroq'oq'ik ruk' ri atzij–:
- ⁹«Ri in, in ch'ajch'ojalaj winaq;
ri in, in utz winaq e man k'o ta numak.
- ¹⁰Are ri Are' kuchomaj ri jetaq k'ax panuwi'
e kinrilo jacha in uk'ulel.
- ¹¹Kuk'amij ri jetaq waqan
e kuk'ak'alej ri jetaq nub'e».
- ¹²Xa jek'uri', ri in, kintzalejisaj uwach chawech, ri at k'o ri amak,
rumal rech che ri Dyos are nimalaj ub'antajik chuwach ri winaq.
- ¹³Jasche ri at katch'o'jinik ruk' ri Are'
rumal rech che man kutzalijisaj ta uwach ronojel ri atzij?
- ¹⁴Ri Dyos xa jumul kch'awik,
e man kukamulij ta ub'ixik, e ri uj man k'o ta na'tal chqech.
- ¹⁵Pa ri qichik', pa ri jetaq kuq'lajisaj rib' chqawach chaq'ab',
aretaq chi' ri winaq ke'uchap ri waram
e aretaq chi' tajin kewar cho ri kich'at,
- ¹⁶k'atek'uri', ri are' kujaq ri kixikin ri winaq,
e kuya xib'rikil chrech rumal taq ri utzij kub'ij,
- ¹⁷arech ke'utas apan ri winaq chrech ri jetaq kub'ano
e arech jachin ri k'o ukowinem man kunimarisaj ta rib'.
- ¹⁸Ruk' weri' kukol ri ruxlab'al chuwach ri nimalaj jul,
e kukol ri uk'aslemal che uq'axexik ri nimaja'.
- ¹⁹Xoquje', kk'ajisax uwach cho ri uch'at ruk' ri q'oxom,
rumal ri jetaq ub'aq che amaq'el kb'irb'itik,
- ²⁰aretaq chi' pa ri uk'aslemal man kraj ta chi uwa
e man kraj chik ri je'likalaj taq wa chrech,
- ²¹aretaq chi' man kq'alajin ta chik ri uti'ojal
e ri jetaq ub'aq che man kilitaj taj, kq'alajin uloq;
- ²²aretaq chi' ri ruxlab'al naqaj chik k'o wi chrech ri muqb'al,
e ri uk'aslemal k'o chi pa ri kik'olb'al ri ekaminaqib'.
- ²³We k'o ukoq naqaj chrech ri are' jun Anjel,
jun Q'axal Tzij, che cha'om uloq chkixo'l e kaq'o' laja'ujk'al (1.000),
che kuna'tisaj chrech ri winaq ri uchak rajawaxik kub'ano,
- ²⁴chutoq'ob'isaj b'a' uwach e chub'ij b'a':
«Chato' b'a uwach ri are' arech man kqaj ta pa ri jul
ri in xinriqo ri tojb'al rech uk'aslemal»,
- ²⁵ri uti'ojal kub'an chi jumul jacha uti'ojal jun k'ojol ala,
ktzalij chi jumul pa ri taq uq'ij che k'ojol ala.
- ²⁶Kch'aw ruk' ri Dyos e ri are' kutoq'ob'isaj uwach,
e ruk' ki'kotemal kril uwach ri are'
e kuya ub'ixik chkech ri enik'aj winaq chik ri usuk'il ri are';

- 27jewa' ri ub'ix kub'ixoj chkiwach ri winaq:
 «Ri in xinmakunik e xinwetzelay uwach ri suk'il
 k'atek'uri' ri Are' man xutzalijisaj ta uk'axel weri' chwech.
- 28Xukol ri wuxlab'al arech man kb'e ta pa ri jul
 e uchanim ri' ri nuk'aslemal tajin kril ri saqil ruk' ki'kotemal».
- 29Are wa' ri ronojel kub'an ri Dyos,
 ruk' ri winaq, kamul on oxmul,
- 30arech kresaj ri ruxlab'al pa ri jul
 e arech kch'ub'lin puwi' ri saqil kech ri winaq che ek'aslik na.
- 31Chawimpe', Job', chatatab'ej b'a' ri nutzij,
 match'aw chik, arech kinch'aw ri in.
- 32We k'o jun tzij kach'a' chwech, chab'ij b'a',
 chatch'aw b'a', rumal rech che ri in kwaj king'alajisaj che utz ri kab'ij.
- 33We man jeri' taj, chatab'ej b'a' ri nutzij:
 matcha'w chik e ri in kink'ut na chawach ri eta'manik.

Ri e'oxib' ketamb'al winaq, man loq' taj kkikuy ri Dyos

- 34¹Ri Elihu kcha'w chi jumul e kub'ij:
²Ri in ix winaq che kixno'jinik, chitatab'ej b'a' ri nutzij,
 ri ix, che ix winaq k'o iweta'mab'al, chitak'ab'a' b'a' ri ixikin chrech ri nutzij.
- ³Rumal rech che ri xikinaj utz kuta ri jetaq tzij
 jeri' jacha ri q'aq' utz kuna' ri jetaq wa.
- ⁴Junam b'a' uchomaxik chqab'ana' uj jachike ri suk'il,
 junam b'a' uch'ob'ik chqab'ana' jachike ri utz.
- ⁵Rumal rech che ri Job' xub'ij: «In, in suk' winaq,
 k'atek'uri' ri Dyos kutoq'ij chwech ri nusuk'il.
- ⁶Ri qataltzij chwij ri in k'ax ri kub'an chwech,
 ri in xinusok jun ch'ab' e ri in man k'o ta numak xinb'ano».
- ⁷¿Jachin jun winaq kriqitajik jacha ri Job',
 che kuqumuj ri tze'b'al wach jacha uqumuxik kb'an ri joron,
- ⁸che kb'e kuk' e'itzel taq winaq,
 e che kb'in kuk' winaq che eb'anal taq k'ax?
- ⁹¿La man xub'ij ta ri are': «Man k'o ta kuch'ak ri winaq
 che kutzukuj jachike kqaj chuwach ri Dyos?».
- ¹⁰Xa jek'uri', chitatab'ej b'a' ri nutzij, ri ix che ix winaq utz taq ichomanik:
 ;Ri Dyos naj k'o wi chrech ri itzel
 naj k'o wi chrech ri Shadday ri man suk'il taj!
- ¹¹Rumal rech che ri Are' kutzalij uk'axel chech ri winaq ri uchak kub'ano,
 jeri' kub'an chrech ri winaq jacha ri ub'antajik.
- ¹²Qastzij nak'ut, ri Dyos man k'o ta itzel kub'ano,
 ri Shadday man kub'an ta k'ax chrech ri suk'il.
- ¹³We man jeri', ¿jachin xya'ow ri uwachulew chrech ri are',
 jachin xya'ow chrech ronojel ri jetaq ch'imil?
- ¹⁴Weta ri are' kusik'ij ub'ik uchomanik ruk' ri are',
 weta kuk'ol ub'ik ri ruxlab'al,

- 15konojel ri ti'ojal junan ri' kekam ub'ik,
e ri winaq ktzalij ub'i ri' pulew.
- 16We ri at k'o ri ano'jib'al chatatab'ej b'a' weri',
chatak'ab'a' ri axikin che utayik ri jetaq nutzij.
- 17¿La kkowin jun winaq kub'an ri q'atojtzij we uk'ulel ri suk'il?
¿La kb'an q'atoj ri at puwi' ri Suk'alaj ub'antajik che kkowin chrech ronojel?
- 18Ri jun winaq che kub'ij chrech ri ajawinel: «¿Man k'o ta apatan!»
e kub'ij «itzel taq winaq» chkech ri enim winaq,
- 19ri Dyos man kuya ta uwach ruk' ri winaq che nim ub'antajik
xoquje' man kutoq'ob'isaj ta uwach ri q'inom
winaq arech kuk'ule'laj uwach ri meb'a' winaq.
¿Rumal rech che konojel e'uchak uq'ab' ri Are'!
- 20Chi xaqte' kekam panik'aj aq'ab' kekamik ri winaq,
che nim kib'antajik e ksach ub'i kiwach e kuqasaj ri jun winaq,
che ajb'anal k'ax e man k'ax taj kub'an che uqasaxik.
- 21Rumal rech che ri uwoq'och ri are' kuk'ak'alej ri kib'e ri winaq
ronojel kib'e kunik'oj.
- 22Man k'o ta q'equ'm e man k'o ta q'eqalaj sutz'
jawi' kkik'u wi kib' ri e'itzel taq winaq.
- 23Ri are' man kuq'atej ta ri uq'ij jun winaq,
arech kopan chuwach ri q'atojtzij chuwach ri Dyos.
- 24Ke'uqajb'ej ri enim taq winaq e man k'o ta kunik'oj na chkech
e enik'aj chik ke'ukoj pa ri kik'olb'al.
- 25¿Rumal rech che ri are' reta'm ri kib'anom!
Ke'utota' chaq'ab' e ri winaq kekixaq'alb'ej.
- 26Kub'an chkech jacha ekamisanel, kuk'ajisaj kiwach,
chkiwach ri winaq ke'ujat'ij chrech ri ch'ich',
- 27rumal rech che xkitas apan kib' chrech ri are',
e man xketa'maj taj ri jetaq ub'e ri Are',
- 28chi k'ate' xopan ruk' ri raqoj chi'aj kub'an ri winaq che man k'o ta uchuq'ab',
e kuta' ri k'isb'al k'u'x kkib'an ri meb'a'ib'.
- 29K'atek'ut, we ri Dyos man k'o ta ksilob'ik ¿jachin kub'an q'atoj tzij ri' puwi' ri are'?
we ri are' kuk'u ri upalaj ¿jachin kilow ri' ri are'?
- K'atek'ut, kutoq'ob'isaj kiwach ri jetaq amaq' e ri winaq,
- 30arech man k'o ta kajawinik ri itzel winaq,
xoquje', arech man k'o ta jun winaq kusub' ri siwan tinimit.
- 31K'atek'ut, we ri itzel winaq kub'ij chrech ri Dyos:
«Ri in xinqaj pa ri numak, man kinb'an ta chi jumul wa' ri itzel;
- 32we xinmakunik, chinatijoj b'a' ri at,
we xinb'an ri man suk' taj, man kinb'an ta chi jumul wa'»,
- 33¿la kachomaj ri at che rajawaxik kk'ajisaj uwach ri are' jacha ri kachomaj ri at?
rumal rech che at ri' katchomanik e man in taj, ri aweta'm ri at, chab'ij b'a',
chak'utu' b'a' chqawach ri katno'jinik.
- 34K'atek'ut, ri winaq che utz kichomanik, che tajin kinkita'o
e ri winaq che keno'jinik, xkitzalij uwach ri utzij:
- 35«Ri Job' man k'o ta ub'e'al ri utzij kub'ij,

- e man k'o ta upatan ri utzij kub'ij.
³⁶Rajawaxik che knik'ox rij ri Job' chi k'ate' pa ri uk'isb'alil,
 rumal rech che ri utzij kub'ij jeri' jacha ri kitzij ri e'itzel taq winaq.
³⁷Rumal rech che kutz'aqatisaj ri umak che kwa'lij chrij ri Dyos,
 e kukoq qak'u'x arech kub'an keb' qak'ux ri uj,
 e man k'o ta uk'isik ri utzij che kuk'ule'laj uwach ri Dyos».

Ri Dyos man kusutij ta apan uwach chuwach ri kkiriq ri winaq

35¹Ri Elihu xch'aw chi jumul e kub'ij:

- ²¿La kachomaj che suk' ri xatch'awik?
 ¿la kachomaj che are at suk' chuwach ri Dyos?
³aretaq chi' kab'ij: «¿Jas awech at chrech,
 we xinmakunik in on man xinmakun taj?».
⁴Ri in kintzalijisaj na uwach ri atzij,
 e xoquje' kintzalejisaj uwach ri kitzij ri e'awachi'!
⁵Chatka'y apan chikaj e qas chaka'yej,
 chawilampe' che ri jetaq sutz' are enima'q chawach ri at!
⁶We katmakunik, ¿jas kab'an chrech ri are'?
 We k'i uwach ri itzel kab'ano, ¿la k'o k'ax kab'an chech ri are'?
⁷We at suk' ri at, ¿jas kaya' chech ri are',
 on jas kuk'am are' pa q'ab' ri at?
⁸Chrech jun winaq che at jacha ri at kub'an k'ax ri awetzela,
 xoquje' chkech ri winaq, che ejacha ri at, kub'an utzil ri asuk'il.
⁹Xuxe' ri ra'lal ri k'ax kejiq'ijatik
 kraqaqex chi'aj chuxe' ri k'iq'ab' ri winaq che nim kib'antajik,
¹⁰k'atek'ut, man k'o ta jun winaq kub'ij: «¿Jawi' k'o wi ri Nudyos ri xinb'anowik,
 ri are' che nimalaj kuch'awisaj ch'aq'ab' ri jetaq b'ix rech ki'kotemal,
¹¹ri are' che kuya' qano'j chkiwach ri chikop ek'o chuwachulew
 e are k'o qeta'mab'al chkiwach ri chikop e'ajuwokaj?».
¹²K'atek'uri', kraqaqex chi'aj e man kutzalejisaj ta jun tzij ri are'
 rumal rech kk'ajisax kiwach ri e'itzel winaq che nimal kkina'o.
¹³Qastzij nak'uri', ri Dyos man k'o ta kutatab'ej ri' ri tzij che man tzij taj,
 ri Nimalaj Ukowinem man k'o ta kunab'ej ri are'.
¹⁴K'atek'uri', ¿la katuta k'uri' ri at che kab'ij: «Ri in man k'o ta kinwil ri are',
 k'o ri nuq'atojtzij chuwach ri are' e kinwe'ye'j na ri are'»?
¹⁵On xoquje': «Ri uq'aq'al royowal man k'o ta kuk'ajisaj uwach jun winaq
 e man k'o ta na'tal chrech we kw'alaj jun winaq chrij ri Are'».
¹⁶Xa jek'uri', ri Job', xaq loq' kch'awik, man k'o ta upatan ri utzij,
 xaq loq' kunimirisaj uwach ri utzij.

Ri k'utb'al kuya kanoq ri k'achajijchi' xuriq ri Job'

36¹Ri Elihu kutaqej ri uch'awem e kub'ij:

- ²Chaq'a' b'a' jub'iq' ri nutzij e ri in katintijoj ri',
 rumal rech che k'o na ri maja' kinb'ij toq'ob'isab'al uwach ri Dyos.
³Ri in kwaj sib'alaj naj kink'am ub'ik ri kinno'jinik,

- arech kink'utu che are qastzij rech ri Tzaqol wech ri in.
- ⁴Qastzij nak'ut, ri nutzij man k'o ta jun tzij kub'ij che mata tzij jun achi che sib'alaj kno'jinik k'o ukoq awuk' ri at.
- ⁵Chawilampe', ri Dyos che k'o ukowinem, man kretzelaj ta uwach ri winaq che tzij k'olik ri ranima'.
- ⁶Man kuk'asb'a' ta kanoq ri itzelalaj winaq, ri are' kub'an ri q'atoj tzij pakiwi' ri emeb'a'ib',
- ⁷chi ronojel mul kka'y apan chrech ri suk' winaq, ri are' kut'uyib'a' pa ri tem rech ajawinel e pa junalik nimal uq'ijil kuya'o.
- ⁸K'atek'ut, ri are' ke'ujat'ij ruk' ri jetaq ch'ich', e ri e'are' keyuttajik kanoq pa ri jetaq k'am rech ri k'ax.
- ⁹K'atek'uri', kuk'ut chkiwach ri kichak, e ri jetaq kimak xkib'ano rumal ri nimal kkina'o.
- ¹⁰Ri kixikin kutatab'ej ri yajnik kb'an chkech, e ktaqan chkech arech kkiya' kan ri itzel.
- ¹¹We kkitatab'ej ri utzij e kenimanik, pa utzil kuk'isb'ej ri kik'aslemal e ki' kuk'isb'ej ri jetaq kijunab'.
- ¹²We man kkitatab'ej, kkiq'axej ub'ik ri K'otom Nimaja' rax kamikal ri' kkiriqo rumal che man ketan taj.
- ¹³E jachintaq kkik'ol pa kanima' ri koyowal chrij, e man kkita ta toq'ob' ke'uto' ri are' aretaq chi' tajin ke'ujat'ij,
- ¹⁴ri e'are' kekam ub'ik aretaq chi' ek'ojol taq alab'om e ri kik'aslemal kb'e ub'ik chkixo'l ri ekech nim ch'utin.
- ¹⁵Ri are' kuto' uwach ri meb'a' chi rumal ri ume'b'a'il rumal rech ri umeb'a'il kujaq ri uxikin chrech ri are'.
- ¹⁶Xoquje' ri at, kraj ri' katresaj pa ri k'ax katuk'am ub'ik ri' pa jun k'olb'al che jamalik e jaqalik, e katukoj ri' cho jun mexa che nojinaq chrech je'likalaj taq wa.
- ¹⁷K'atek'ut, ri at, man xab'an ta suk' q'atojtzij chkij ri e'itzel taq winaq xab'an k'ax chrech ri suk' q'atojtzij rech ri meb'a'.
- ¹⁸Chana' b'a' awib' arech man katqaj ta pa uq'ab' ri q'inomal, xoquje' mak'am ri pwaq ksujax chawech.
- ¹⁹Chak'ama' ub'ik chuwach ri q'atb'altzij ri q'inom winaq xoquje' ri meb'a', chak'ama' ub'ik ri k'o uchuq'ab' e ri man k'o taj.
- ²⁰Me'axaq'alb'ej ri winaq che man e'awinaq taj arech ke'akoj kanoq pa ri kik'olb'al ri awachalaxik.
- ²¹Chak'olo' awib' chuwach ri man suk' taj, rumal rech che are wa' ri xatukajmaj.

Ri b'ixonik chrech ri No'jib'al nimalaj ukowinem

- ²²Chawilampe', ri Dyos nimalaj ub'antajik rumal ri uchuq'ab' ¿jachin ajaw jacha ri are'?
- ²³¿Jachin xk'utuw chuwach ri are' ri b'e kuterne'b'ej?, ¿jachin kb'in ri' chech ri are': «Man suk' taj ri xab'ano?».
- ²⁴Are utz ri' kna'taj chawech nim kawil wi ri uchak ub'anom ri uchak che kb'ixoj ri winaq.

- 25Konojel winaq kkilab'ajij we uchak ri'
ri winaq, chi naj wi kkil uloq ri uchak ri'.
- 26Je' nak'ut, ri Dyos nimalaj ub'antajik e ri qano'j man kkwonin ta che uch'ob'ik,
e man kb'an ta kowinen che rejalaxik ri ujunab'.
- 27Are are' kjik'owik ri ja' che kch'etow uloq,
kusostajisaj ub'ik ri jab' e kub'an sutz'.
- 28K'atek'uri' kuq'ejeje uloq ri sutz',
kuch'eteje uloq pakiwi' ri winaq.
- 31Ruk' weri' kuya' ri rajawaxik chkech ri jetaq siwantinimit,
kuya' chkech sib'alaj kiwa'.
- 29Jachin kch'ob'owik ri ub'e ri sutz',
ri kaqulja krepq'anik pa ri tz'um rachoch?
- 30Chawilampe', kukoj uloq ri sutz' puwi',
e kuch'uq uwi' ri polow.
- 32Pa ri keb' uq'ab' kuwa'lisaj ri kaypa'
e ktaqan chech jawi' kk'yaqan wi.
- 33Ri ujinanem kuya ub'ixik ri upetb'al.
Kawa'laj ri uq'aq'al royowal chrij ri man suk' taj.

- 37¹Rumal weri', xoquje' kb'irb'itik ri wanima',
e kch'oplinik kel uloq pa ri uk'olb'al.
- 2;Chitatab'ej, chitatab'ej ri uch'ab'al
ri winik kel uloq puchi'!
- 3Pa ronojel ri kaj kqinlajik ri ukaypa',
kopanik chi pa taq ri uk'isb'al ri uxkut kaj ulew.
- 4Chrij ri are' k'o jun ch'ab'al kuraqageje uchi',
rumal rech che krepq'anik ri ukaqulja ri Dyos ruk' ri je'likalaj uch'ab'al.
K'atek'uri' man kuq'il ta ri jetaq uchub'linik,
aretaq chi' kjininik ri uch'ab'al.
- 5Je' nak'ut, rumal ri ukaqulja, ri Dyos kuya rilik pa ri uch'ab'al ronojel ri uje'lal,
kub'an nimalaj taq uchak che ri uj man kqach'ob' ta ub'e'al;
- 6Aretaq chi' kub'ij chrech ri saqtew: «;Chqaj ub'ik cho ri uwachulew!»
aretaq chi' kub'ij chrech ri jab': «;Q'eb'al jab' kib'ano!»
- 7xa jek'uri' utak'ab'axik ri uchak winaq kub'ano,
arech konojel keta'maj ri uchak.
- 8Ri nimalaj taq chikop ketzalij pa ri kik'olb'al
kekito'o kib' pa ri taq kipanib'al.
- 9Pa ri ukaj uxkut ulew kel uloq ri nimalaj kyaqiq'
e ri tew, kpe uloq pa ri kyaqiq' che petinaq uloq pa ri urox uxkut kaj.
- 10Ruk' ri uxutb'al ri Dyos kb'antajik ri saqtew
e ri ulik'ilik ri jetaq ja' kujal saqtew.
- 11Kuja'risaj ri sutz' ruk' ri jun kaqulja
e ri q'equ'muj kujub'uj uwach ri ukaypa'.
- 12E ri kaypa' kusututej rib' aretaq chi' b'enaq kusututej rib' jacha ri utaqanik.
Kub'an ronojel ri ktaqan chrech chuwach ri uwachulew.
- 13We ktaqan chrech arech kuk'ajisaj kiwach ri siwan taq tinimit ek'o
chuwachulew, on we ktaqan che ub'anik ri utzil.
- 14Chatatab'ej weri', ri at Job', match'aw b'a',

- e chachob' o' b'a' e chanik' oj rij ri mayib' al kub' an ri Dyos.
- ¹⁵¿La aweta' m puch jas kub' an ri Dyos che utaqik weri',
la aweta' m puch jas ub' anik kub' ano arech ri sutz' kurepewisaj ri kaqulja?
- ¹⁶¿La aweta' m puch jas ub' anik ub' anow che tzuyul uloq ri sutz' pa ri uk' olb' al,
nimalaj chak ub' anom ri uno' jib' al?
- ¹⁷Ri at, che kana' a' o aretaq chi' katuk' ut ri awatz' yaq ri at, che awet' am aretaq
chi' tajin kuxlanik ri uwachulew chuxe' ri kyaqiq' k' o pa ri urox uxkut ulew,
- ¹⁸¿la katkowinik kalik' ri sutz' cho ri kaj ruk' ri are',
che jeri' jacha jun ilb' al ib' che jun ch' ich' ja' risam.
- ¹⁹Chak' utu' b' a' chqawach jas ri rajawaxik kqab' ij chrech are':
man k' o ta chi kqab' ij wa', rumal ri q' equ' muj.
- ²⁰¿La rajawaxik kb' ix chrech ri tzij che kwaj in kinb' ij?,
We jun kuya ub' ixik jun tzij, ¿la rajawaxik kya na ub' ixik chrech ri are'?
- ²¹Uchanim ri' man kq' alajin ta chi ri saqil, kq' equ' marik rumal ri jetaq sutz';
k' atek' uri', kq' ax ri kyaqiq' e xsaqarisan kanoq,
- ²²e jun saqil kpe uloq pa ri urox uxkut kaj.
Ri Dyos kusutij rib' pa jun xib' ib' al uqijil;
- ²³are ri Are', are ri Shadday, man kujkowin taj kqariqa' ri are'.
Nimalaj ub' antajik ri uchuq' ab' e ri usuk' il,
ajaw chrech ri jikomal e man k' o ta jun kub' an k' ax chrech,
- ²⁴rumal k' uwa' weri' konojel winaq kkina' kib' chuwach;
¿konojel ri winaq che keno' jinik, nim kkil wi ri Are'!

Ri Uno' jinik ri xb' anow ri uwachulew, kyajan chrech ri Job'

38¹Ri Yahweh kub' ij chrech ri Job' chi pa ri nimalaj kyaqiq' uloq e kub' ij chrech:

- ²¿Jachin wa' ri are' ri' che kuq' equ' marisaj ri jetaq nuchomanik
ruk' taq tzij che man k' o ta upatan?
- ³Chasuk' umaj ri ub' o' jal awij jacha jun winaq rech ch' o' j:
ri in kink' ot na achi' e ri at kinatijoj na k' uri'.
- ⁴¿Jawi' at k' o wi ri at aretaq chi' xinb' an in ri uwachulew?
Chab' ij b' a' we aweta' m ri saqalajtzij.
- ⁵¿Jachin xkojowik ri jetaq retab' al?, ¿la aweta' m at weri' ?
on ¿jachin xkojowik ri k' am puwi' ?
- ⁶¿Jawi' ri xujeqeb' a' wi ri utak' ab' alil?
¿Jachin xkojow ri ab' aj rech ri rajawal ja
- ⁷aretaq chi' keb' ixon ri jetaq ch' imil rech aq' ab',
e aretaq chi' nim kil wi konojel ri eralk' uwa' l ri Dyos?
- ⁸¿Jachin xutz' apij ruk' keb' uchi' ja ri polow,
aretaq chi' tajin kpulputik uloq cho ri uwachulew;
- ⁹aretaq chi' jun sutz' ratz' yaq xinkojo
e q' equ' m taq sutz' ri uchocho' xinb' ano;
- ¹⁰aretaq chi' xinjuch' ej ri retal
e aretaq chi' xinkoj ri uchi' taq ja e ri lawib' al?
- ¹¹«¿Waral katopan wi -xinha chrech- man katq' ax ta jela',
waral ktukin na ri' ri unimal ri uq' e' tal ri jetaq aja'!».

- 12¿La k'o jumul pa ri ak'aslemal, xattaqan chrech ri aq'ab'il?
 ¿La k'o jumul ak'utum chuwach ri aq'ab'il jachike ri uk'olb'al,
- 13arech kuchap ukoq ri uwachulew chuchi'
 e arech ke'utota' ub'ik ri e'itzel taq winaq?
- 14K'atek'uri', ri are' kuk'ex ri ulew jacha kuk'ex ri molte ri xoq'ol,
 e kuq'o' rib' jacha jun atz'yaq;
- 15kutoqij ri kisaqil ri e'itzel taq winaq,
 e kq'aj kanoq ri q'ab'aj che kwa'lij uloq.
- 16¿La atokinaq pa ri ub'ulb'ux ri polow,
 la atb'ininaq ikim chrech ri Siwan?
- 17¿La xk'ut chawach ri uchi'ja rech ri Kamikal?
 ¿la awilom ri uchija' k'o pa ri amaq' che rech ri umuj Kamikal?
- 18¿La achomam ri ulik'ik uwach ri ulew?
 Chab'ij b'a', we aweta'm ronojel weri'.
- 19¿Jawi' kb'e wi jun pa ri uk'olb'al ri saqil,
 e q'equ'mal, ¿jawi' k'o wi ri uk'olb'al,
- 20arech katkowinik kak'am ub'ik pa ri uk'olb'al
 e arech kak'ut ri ub'e ri rachoch chuwach?
- 21¿We aweta'm at weri', at alaxinaq chi nan k'uri'
 e k'ya taq aq'ij chi wa'!
- 22¿La atopaninaq pa ri uk'olb'al ri saqtew?
 ¿La awilom jawi' k'olom wi ri saqb'ach,
- 23ri saqb'ach che nuk'olom in rech ri q'ij aretaq chi' kpe ri k'ax,
 rech ri jetaq q'ij che kpe k'ax e ri ch'o'j?
- 24¿Jawi' taq b'e kujub'uj wi rib' ri kaypa',
 e jawi' kujub'uj wi rib' ri kyaqiq' rech ri relb'alq'ij?
- 25¿Jachin kujaq ub'e ri jab',
 jachin kujaq ub'e ri roq'b'al ri kaqulja,
- 26arech kub'an ri jab' puwi' jun ulew che tolon kanoq,
 puwi' ri tz'inalik ulew jawi' man k'o ta jun winaq,
- 27arech k'o ja' kuqumuj ri chaqi'jalaj taq ulew,
 e arech kk'iy uloq ri raxalaj q'ayes pa ri chaq'ij ulew?
- 28¿La k'o utat ri jab'?,
 on ¿jachin kralk'uwa'laj ri xaqk'aj?
- 29¿Jawi' kel uloq ri saqtew
 e jachin ruk' ka'lax wi ri saqtew k'o chikaj,
- 30aretaq chi' kukoworisaj rib' ri ja' e jacha ab'aj kub'ano
 e kukowirisaj rib' ri uchi' ri siwan?
- 31¿La katkowin at kab'an taq t'ort'a'q chrech ri mutzmik taq ch'umil,
 on la katkowinik katur ri k'am chrech ri Ori'on?
- 32¿La kak'am uloq ri at ri ch'umil rech aq'ab'il?
 ¿La kak'am ub'e ri ati't Osa kuk' ri inlaj taq ral?
- 33¿La aweta'm at ri upixab' ri Kaj?
 ¿La kasik'ij arech kawok ri uwachulew?
- 34¿La kw'lisaj ri ach'ab'al pa taq ri sutz'?
 ¿La kunimaj ri atzij ri jetaq ja'?
- 35Aretaq chi' kattaqanik, ¿la aninaq ke'el ub'ik ri kaypa'

- e kkib'ij chawech: «Uj k'olik ri'?»
- ³⁶¿Jachin xya'ow ri uno'jib'al ri chikop ajuwokaj ib'is?
¿Jachin xya'ow ri reta'mab'al ri ama' ek'?
- ³⁷¿Jachin kkowin chrejalaxik ri jetaq sutz'?
¿Jachin kkowinik kumej rib' ri kaj chuwach,
- ³⁸xoquje' aretaq chi' kumulij rib' ri ulew
e aretaq chi' ri t'ort'a'q taq ulew kunak' rib'?
- ³⁹¿La at katchapowik ri chikop kutzukuj ri ati't koj?
¿La at katzuquwik ri inlaj taq koj
- ⁴⁰aretaq chi' kik'u'm uloq kib' pa ri kik'olb'al
on aretaq chi' kek'ak'al en uloq cho taq ri che'?
- ⁴¹¿Jachin kusuk'umaj ri uwa ri joj,
aretaq chi' ri inlaj taq ral kkiraqaqej apan kichi' chuwach ri Dyos
e aretaq chi' kyuqej kib' rumal man k'o ta kiwa?
- 39¹**¿La aweta'm jampa' kek'iysanik ri ek'isik' pa taq ri juyub'?
¿La e'awilom ri emasat aretaq chi' ke'alax ri inlaj taq kal?
- ²¿La awejelam joropa' ik' kek'o'ji' cho kisantil arech ke'alaxik?
¿La aweta'n ri q'ij che ke'alaxik?
- ³K'atek'uri', kkich'ukb'a' kib' e ka'lax ri inlaj taq kal,
ki'kesaj uloq ri inlaj taq kal.
- ⁴K'atek'uri', aretaq chi' ri inlaj taq kal kikoworik e kek'iyik,
keb'e ub'ik pa ri tz'inalik ulew e man ketzalij ta chi uloq kuk' ri e'are'.
- ⁵¿Jachin xutzozopij kanoq ri b'urix
e xukir kanoq jawi' ri ximital wi?
- ⁶Ri uk'olb'al nuya'om in chrech, are ri chaqi'jalaj ulew,
e ri ujeqeb'al are ri tzayimalaj taq'aj.
- ⁷Ri are' kutze'j uwach ri raqoj taq chi'aj kb'antaj pa ri jetaq tinimit
e man k'o ta kuta apanoq ri uchab'al ri achi che kwinq'ij ri b'urix.
- ⁸Kutzalij ri jetaq juyub' che utzukuxik ri uq'ayes,
kutzukuj ronojel raxroj q'ayes.
- ⁹¿La kraj ne lo ri b'oyix che k'o pa ri juyub', che katupatanij,
la kraj ne lo kkanaj kan awuk' chaq'ab' pa ri awachoch cho ri ach'at?
- ¹⁰¿La katkowin k'uri' kaxim jun kolob' chuqul ri b'oyix rech juyub',
la kraj k'uri' kateri' chawij che umuqik ri ija' pa ri ulew?
- ¹¹¿La kakub'a' ak'ux chrij are' rumal ri uchuq'ab' k'olik
e la kaya' kan chuwach ri are' ri k'axalaj taq chak rajawaxik kab'ano?
- ¹²¿La ajikib'am ak'u'x che qastzij ktzalij na uloq,
arech ku'mulij ri ajal pa ri ak'uja?
- ¹³Ri uxik' ri chikop avestruz kurapra' rib' ruk' ki'kotemal,
e ri uxik jeri' jacha ri rismal ri sigü'eña.
- ¹⁴Ri are' kuya' kan pulew ri jetaq usaqmo'l
ku'l uk'ux che ri ulew kumiq'irisaj ri jetaq saqmo'l.
- ¹⁵Man kna'taj ta chrech, che wene' k'o jun aqanaj kuxaq'alb'ej kanoq,
on wene' jun chikop che k'o pa juyub' kuwaq'lej kanoq.
- ¹⁶K'ax kub'an chkech ri inlaj taq ral, jacha man erech taj kub'ano,
man kok ta il chrech jun jas uwach che man k'o ta upatan.

- 17Xane ri Dyos man xuya' ta kan unojib'al ri are',
man xuya' ta kan retamb'al ri are'.
- 18K'atek'ut, aretaq chi' kwa'lajik e krapapik,
kutze'j uwach ri kej e ri jun achi che ukejb'em.
- 19¿La at katya'ow ri uchuq'ab' ri kej?
¿La at katya'ow ri uwi' ri kej chrij uqul?
- 20¿La at katb'anow chrech che kch'oplinik jacha jun sak'?
¿Aretaq chi' kwjijik kxe'x ib' chrech!
- 21Kutzaqalej aqan ruk' ki'kotemal pa ri suq'unb'al,
ruk' chuq'ab' kutij anim kb'e chuwach ri jetaq ch'ich' rech ch'o'j.
- 22Ktze'n chuwach ri xib'rikil e man k'o ta jun jas uwach kuxib'ij rib' chrech,
man ktzelej ta pa raqan chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j.
- 23Chrij ri are' kyojkatik jawi' k'olom ub'ik ri jetaq ch'ab',
ri kyaq'al ch'ich' che kch'ub'linok e ri jetaq kyaqb'al che'.
- 24Kb'iririk xaq reye'm jumpa kopanik jawi' ri kb'e wi;
man kreyej ta chik aretaq chi' kch'aw ri ruk'a' wakax rech ri cho'j,
- 25ruk' chjunal ruk'a' wakax kcha'wik, kwijijik e kub'ij: ¡Ayum!
Kusiqsa' apanoq ri ch'o'j kusiqsa' apanoq ri kich'ab'al
ri ek'amal taq b'e e ri raq'oj chi'aj rech ch'o'j.
- 26¿La rumal ri ano'jib'al at, ri nimalaj kot kumajij ri urapapik,
kulik' ri uxik' e kumajij ri ub'e pa ri ukaj uxkut ulew?
- 27¿La rumal kattaqan ri at, ri xik kumajij krapapik
e ku'kojo' ri usok nimalaj ajsik?
- 28Chaq'ab', are uk'olb'al kub'an chrech ri ab'aj,
ri kowlaj uk'olb'al jun nimalaj ab'aj.
- 29Chila' kuk'ak'alej uloq ri chikop kraj kuchapo
ri jetaq uwoq'och chi naj uloq kuka'k'alej apanoq ri chikop.
- 30Ri inlaj taq ral kkiriq'ej ri kik',
jawije' ek'o wi ekaminaq taq chikop, chila' k'o wi ri are'.

40¹K'atek'uri', ri Yahweh kuch'ab'ej ri Job' e kub'ij chrech:

²¿La kqaj ri' ri uk'ulel ri Shadday?

Ri jun winaq che kunik'oj rij ri Dyos ¿la k'o na kucha' chrech ri Dyos?

³E ri Job' kub'ij chrech ri Yahweh:

⁴Ri in xaq aninaq ub'ixik xinb'ij ri tzij: ¿jas k'u ri' ri kinb'ij na?

Kinch'uq na wa' ri nuchi' ruk' ri nuq'ab'.

⁵Xa jumul xinb'ij ri tzij, man kinkamulij ta ub'ixik wa';

kamul, man k'o ta kintz'aqatisaj wa' ruk' we kinkamulij ub'ixik.

Ri ajaw Dyos kch'akan puwi' ri uchuq'ab' ri itzel

⁶Ri Yahweh kutzalejisaj uwach ri utzij ri Job' chi pa ri nimalaj kyaqiq' uloq:

⁷K'o uximik chab'ana' ri uxe' apam jacha jun achi rech ch'o'j:

kink'ot na achi' wa' e ri at kinatijoj na wa';

⁸¿La qastzij kawaj kachup uwach ri nuq'atojtzij?,

¿la kab'an q'atoj tzij panuwi' arech kajikib'a' ri asuk'il ri at?

⁹¿La k'o aq'ab' at jacha ri uq'ab' ri Dyos?,

- ¿la jacha jun kaqulja ri ach'ab'al jacha ri uch'ab'al ri Are'?
- ¹⁰¿Jo' b'a'!, ¿chakojo' b'a' ri aje'lal e ri nimalaj ab'antajik!,
¿chakojo' b'a' ri awatz'yaq rech ri aq'ijil e rech ri nimalaj ab'antajik!
- ¹¹Chak'isa' b'a' resaxik ri uq'aq'al awoyowal,
xuwi ruk' ri awoq'och chaqasaj b'a' ri jun winaq che nimal kuna'o.
- ¹²Xuwi ruk' ri awoq'och chab'iq'eq'ej b'a' ri winaq che nimal kub'an che rib',
che'axaq'alb'ej pa ri kik'olb'al ri e'itzel taq winaq.
- ¹³Junam kimuqik chab'ana' b'a' pulew,
chatz'apij b'a' ri kipalaj pache'.
- ¹⁴K'atek'uri', xoquje' ri in nim ri' katinwil na wi' ri at,
rumal che katch'akan ruk' ri awikyaq'ab'.

Ri B'ehemot

- ¹⁵¿Chawilampe' ri B'ehemot, nuk'iysa'n ri in, at jacha ri at!
Kutzuq rib' chrech ri q'ayes, jacha ri b'oyix.
- ¹⁶Chawilampe' ri uchuq'ab' k'o chub'o'jal rij,
ri uchuq'a'b'alil k'o cho ri ukowil.
- ¹⁷Kukoworisaj ri uje' jacha jun tak'ar,
ri rib'och'il raqan xaq junam.
- ¹⁸Ri ub'aq ri uche'al rij jeri' jacha saq ch'ich',
ri ub'aq jacha ri ch'ich' kuchakuj ri ajch'ayilch'ich'.
- ¹⁹Are nab'e taq uchak xub'an ri Dyos.
Xuwi ri tz'aqal rech kkowin chuqajisaxik.
- ²⁰Ri juyub' kkik'am uloq ri alkab'al chrech,
e konojel ri echikop che ek'o pa ka'che'laj keki'kotik ruk' are'.
- ²¹Chuxe' ri taq kotz'i'j k'o pa ja' kukotz'ab'a' rib',
kuk'u rib' pa ri jetaq aj ek'o pa ri cho.
- ²²Ri uxaq ri kotz'i'j ek'o pa ri ja' kch'uquwik ri are'
e ri tz'oloch' k'o chuchi' ri nimaja' kusutuj rij ri are'.
- ²³We k'o uchuq'ab' ri nimaja' b'enaq, ri are' man kuxib'ij ta rib';
man k'o ta ksilob'ik, kne'b'a ri nimaja' Jordan kopan chuchi'.
- ²⁴¿Jachin kkowinik kub'an k'ax chrech cho taq ri uwoq'och,
e jachin kkowinik kuwor ri utza'm arech kukoj jun k'am chrech?

Ri Levi'atan

- ²⁵K'atek'uri', ri Levi'atan, ¿la kachap ri' ruk' ri chapb'al kar?
¿La kamat'ej ri' ri raq' ruk' jun k'am?
- ²⁶¿La kaq'axej jun aj ri' putza'm?
¿La kawor ri' ri uchi' ruk' jun ch'ich'?
- ²⁷¿La sib'alaj kuk'omij na k'uri' ri are' chaweche?
¿La kuxe'j rib' ri' chaweche aretaq chi' katuch'ab'ej?
- ²⁸¿La kub'an na jun chapb'alq'ab' ri' awuk' at,
arech pa junalik kuxik apataninel?
- ²⁹¿La ketz'a'n ri' awuk' jacha jun alaj chikop ajuwokaj?
¿La kaxim na ri' ri are' arech ketz'a'b'al ri e'ami'al?
- ³⁰¿La kkik'ayij na ri' ri e'ajk'ayib'?

- ¿La kich'o'jinik na ri' ri e'ajk'ayib' puwi' ri are'?
- ³¹¿La kanojisaj na ri' ri utz'umal chrech taq ch'ab'?
- ¿La kawor na ri' ri ujolom ruk' jun ub'aq kar?
- ³²Chakojo' b'a' ri aq'ab' puwi' ri are':
- ¡Aretaq chi' kana'taj ri ch'o'j kab'an ruk' ri are' man kattzalij ta chi jumul ri' ruk'!

- 41**¹¡Man k'o ta kupatanij ri' ri aweye'b'al,
 xaq xuwi rumal ri uwoq'och, xas ktza jun rumal.
- ²Man k'o ta jun winaq k'o uchuq'ab' kkwonik kuk'asuj ri are',
 ¿jachin kkwonik ktak'i' kan chnuwach ri in?
- ³¿Jachin xutak'ab'a' rib' chuwach e xkoltaj kanoq?
 ¡Man k'o ta jun xuqasaj uloq ri kaj!
- ⁴Ri in man kwaj taj mata k'o kinb'ij puwi' ri jetaq uq'ab' raqan,
 kintzijoq na wa' ri nimalaj uchak, ri je'lik taq uq'ab' raqan.
- ⁵¿Jachin ilowinaq ri uq'u' k'o chuwach ri are',
 e jachin xok ub'ik pa ri keb' ukowil rij k'olik?
- ⁶¿Jachin xukach'o xuk'ab' b'a' ri upuchi'?
- ¡Nimalaj xib'rikil ri jetaq uware!
- ⁷Cho ri ub'oja'l rij uchololem rib' ri to'l rech,
 utiqem rib' jacha jetaq ab'aj t'iqitalik.
- ⁸Kitiqem kib' e rumal k'uri'
 man k'o ta jun xut'uj kq'ax chuxo'l.
- ⁹Kinak'em kib' konojel
 e man k'o ta kixo'l kanajinaq kanoq.
- ¹⁰Aretaq chi' kt'ixa'mik kuk'yaq jun saqil,
 ri uwoq'och jacha uwoq'och ri aq'ab'il.
- ¹¹Puchi' kel uloq q'aq',
 kch'etet uxaq taq q'aq' kel uloq puchi'.
- ¹²Putza'm kel uloq sib', jacha reluk' ri usib'al jun b'o'j che tajin kpoq'owik.
- ¹³Ri uxutb'al kutzij ri aq'al, jun uxaq q'aq' kel uloq puchi'.
- ¹⁴Chrij uqul k'o wi ri uchuq'ab',
 e arechi' k'o jun chuwach, kpe ri xib'rikil chrech ri winaq.
- ¹⁷Aretaq chi' kwa'laj uloq, kuxib'ij rib' ri uq'etal ri polow,
 e ri uq'etal ri polow ke'el pa ri ub'e.
- ¹⁵Ri jetaq uch'aqapil ri ub'aqil junam uchapom rib' ronojel:
 enak'al chrij ri are', man kijachom ta kib' ruk'.
- ¹⁶Ko ri ranima' jacha jun ab'aj, kowlaj ab'aj jacha ri ab'aj rech ri ka'.
- ¹⁸Ri ch'ich' rech ch'o'j che kuriqa' ri are', man kok ta ub'ik pa ri ub'aqil,
 xoquje' man kok ta pa ub'aqil ri kyaqb'al ch'ich', xoquje' ri ch'ab'.
- ¹⁹Chuwach ri are', ri ch'ich', xaq k'im,
 ri saq ch'ich', xaq q'inaq che' chuwach.
- ²⁰Man k'o ta kanimaj chuwach ri uk'yaqb'al ri ch'ab',
 ri ab'aj rech ri ikyaq' kopan ruk', xaq poqlaj chuwach ri are'.
- ²¹Ri q'osb'al che', xaq k'im chuwach ri are',
 xaq ktze'n chrij ri ch'ab' che ksumumik b'enaq.
- ²²Jacha t'ist'a'q taq xot ri k'o uloq chupam,
 jacha jun ujururib'al kq'ax pa ri xoq'ol.
- ²³Jacha jun b'o'j che tajin kpoq'owik kub'an chrech ri siwan,

- jacha uk'olb'al aq'al kub'an chrech ri polow.
²⁴Pa ri kinb'in wi, kuya kanoq jun saqil kchub'linik,
 ri siwan jacha ch'uqum uwi' chrech saq taq wi'aj kkanaj kanoq.
²⁵Chuwach ri ulew, man k'o ta jun jeri' jacha ri are',
 ri are' man k'o ta kuna' rib' chuwach, jeri' ri ub'antajik.
²⁶Ke'uka'yej chkipalaj ri nimal kkina'o,
 ri are' ajawinel pakiwi' konojel ri eralk'uwa'l ri nimal kkina'o.

Ri k'isb'al utzij ri Job'

4²K'atek'uri', ri Job' kub'ij chrech ri Yahweh:

- ²Ri in weta'm che ri at nimal katkowin chrech ronojel:
 man k'o ta jun achomanik che mata katkowin che ub'anik.
³In ri man k'o ta ucholaj ri nutzij xinb'ij e kumas uwach ri achomanik,
 ruk' ri jetaq tzij che man k'o ta ub'e'al.
 Je' nak'ut, xinch'aw puwi' nimalaj taq jastaq che man kinch'ob' ta ub'e'al,
 xintzizon puwi' nimalaj taq mayb'al che xas kq'ax panuwi'
 e che man k'o ta weta'm chrech.
⁴Chinatatab'ej ne', chaya' alaj chwech arech kinch'aw ri in:
 K'o na ri kinta chawech e ri at kinatijoj na wa'.
⁵Ri in weta'm awach xa ruk' ne' che xaq nutom atzijol,
 k'atek'ut, kamik ri' xatril ri jetaq nuwoq'och.
⁶Rumal k'uwa', ri in kinjik' ub'ixik ri nutzij
 e nimalaj kq'utut ri wanima' e kinkoj ri poqlaj e ri chaj cho nujolom.

K'isib'al taq tzij. Ri Yahweh ke'uyajyatej ri e'oxib' nim taq winaq che keno'jinik

⁷Aretaq chi' xch'ab'etajik ri Job', rumal ri Yahweh. Ri Yahweh kub'ij chrech ri Elifaz ri ajteman: «Ri uq'aq'al woyowal xyakataj chawij a chkij ri ekeb' awachi'l chik, rumal rech che man k'o ta jun saqalajtzij xib'ij panuwi', jacha ri xub'an ri nupataninel Job'. ⁸Xa jek'uri', uchanim ri' chitzukuj wuqub' ama' wakax e wuqub' ama' chi'j e jix ub'ik ruk' ri nupataninel Job'. Jichi'j piwi' jun holokosto, rech toq'ob'isab'al iwach, e ri nupataninel Job' kch'aw ri' piwi' ruk' ri Dyos arech kutoq'ob'isaj iwach. E rumal rech ri are', ri in man kink'ajisaj ta iwach, che man xib'ij ta ri saqalajtzij panuwi' jacha xub'an ri nupataninel Job', che xub'ij ri suk'il panuwi'». ⁹Ri Elifaz ri ajteman, ri B'ildad ri ajsu'aj, ri Sofar ri ajna'amat, xeb'e che ub'anik ri xtaqan ri Yahweh chkech. E ri Yahweh xutatab'ej ri utzij ri Job'.

Ri Yahweh kutzalejisaj chi jumul ri uq'inomal ri Job'

¹⁰K'atek'uri', ri Yahweh kuya' chi jumul ri jastaq rech ri Job'; aretaq chi' ri are' tajin kch'aw ruk' ri Dyos arech kutoq'ob'isaj kiwach ri erachi'l; kamul chi na uk'axel ri jastaq rech xuya chi na ri Yahweh. ¹¹Ri are' kub'ano che kepe uloq ruk' ri are' konojel ri erachalal e ri eranab', xoquje' konojel ri winaq che kch'ob' uwach ojer kanoq. Xkiq'at ri kaxlanwa pa ri rachoch; kitoq'ob'isaj uwach e xkikub'isaj uk'u'x rumal ronojel ri k'ax xutaq uloq ri Dyos puwi ri are' arech xuk'ajisab'ej uwach. Chkijujunal xkisipaj chrech ri are' jas pwaq che saq

pwaq e jun q'an pwaq mulq'ab'. ¹²E Ri Yahweh nimalaj chi na xutewchi'j chuwach ri ojer uk'aslemal kanoq, ri k'ak' uk'aslemal ri Job'. Xek'oji' chi na e 14.000 uchij, juq'o' lajujk'al (6.000) ukameyos, kaq'o' lajujk'al (1.000) ejuk'ulaj b'oyix, e kaq'o' lajujk'al (1.000) e'ati't b'urix. ¹³Xoquje' xek'oji' chi na wuqub' e'uk'ojol e oxib' e'umi'al. ¹⁴Ri nab'e umi'al, «Ut» ri ub'i' xukojo, ri ukab' «Kanela» xcha chrech, e ri urox «Uk'olb'al K'ok'alaj taq Kunab'al». ¹⁵Pa ronojel ri amaq', man keriqitaj taj eje'lik taq ixoqib' jacha ri e'umi'al ri Job'. E ri kitat xuya' kechb'al ri e'are' jacha ri xuya chkech ri ekixib'al. ¹⁶Chuwach chi aq'anoq weri', ri Job' xka'asi' chi na wuqk'al (140) junab', xe'ril na ri e'uk'ojol e ri ri' taq umam chi pa ri ukaj mayilq'ijsaq na. ¹⁷K'atek'uri', xkamik ri Job', aretaq chi' ri'jalaj winaq chik e k'i taq ujunab' chik.